

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

# DE

## DELAVSKA ENOTNOST

18. januarja 1969 Št. 3, leto XXVII

### Zakaj razlike?

Ze vsa leta, odkar samoupravno urejamo naše gospodarsko in družbeno življenje, se v pogovorih najhitreje razgrejemo ob temi: zakaj razlike; zakaj ne prejmemo vsi vsaj približno enako; ali je tudi socialistična družba družba bogatih in revnih, družba neenakosti?!

Tudi na VI. kongresu ZKS smo slišali ta vprašanja. Ne samo vprašanja; tudi odgovore nanje! Tako je kongres pokazal na vzroke materialne neenakosti delovnih ljudi, na posledice takšnih razmer, kakor tudi na možnosti za odstranitev tovrstnih posledic.

Predvsem moramo pri vprašanju: ZAKAJ RAZLIKE upoštevati dejstvo, da se sodobna slovenska družba vse hitreje razvija in da postaja zato njena struktura vse bolj zapletena ter terja nove oblike družbene organiziranosti in razreševanja protislovij. Spričo znanstveno tehničnega napredka se spreminjajo tudi razmerja med različnimi oblikami dela, zlasti pa se povečuje delež znanstveno raziskovalnega dela na vseh področjih. Samoupravni položaj nam nedvomno omogoča, da jasneje vidimo svoje koristi in se zato vključujemo v delo z vsemi svojimi zmognostmi in znanjem, toda zaradi objektivnih učinkov zakona vrednosti, zaradi nedoslednosti in počasnosti pri uresničevanju načela delitve po delu in drugih vzrokov ne prejemo vsi ustreznega deleža za svoje delo oziroma prejemo nekateri več, kot zaslužijo. To pa je eden glavnih vzrokov za materialno in družbeno neenakost delovnih ljudi in pogosto glavni razlog našega nezadovoljstva.

Delegati VI. kongresa ZKS so v razpravi o nalogah komunistov pri odstranjevanju negativnih pojavov v našem družbenem življenju opozorili na več vzrokov materialne neenakosti delovnih ljudi, med njimi pa so poudarili zlasti naslednje:

- neskladnost med razpoložljivimi materialnimi dejavniki proizvodnje in številom prebivalstva, neuravnovešena področna razmestitev proizvodnih zmognosti, nesorazmeren naravni prirastek prebivalstva na posameznih gospodarskih področjih in velike razlike v stopnji razvitosti proizvodnih sil v posameznih

KOMENTATORJEV STOLPEC



**GRAMEX** — Ljubljana  
Prodajna skladišča:  
Kurilniška 10  
Lavrica  
Vrhnika

### SVET ZSJ ZAHTEVA OD ZVEZNE SKUPŠČINE URESNIČITEV ODLOČITVE VI. KONGRESA SINDIKATOV O POKOJNINAH

## Skrajšanje pokojninskega staža po hitrem postopku?

Zvezni izvršni svet: hitri postopek je bilo v januarju težko izvesti ● Razprava je vseeno možna

Ali bo zvezna skupščina proučila nedavno zahtevno plenuma Sveta ZSJ, da v januarju letos po hitrem postopku spremeni zakon o pokojninskem zavarovanju in skrajša delovno dobo na 35 oziroma 30 let, zniža starostno mejo za upokojitev na 55 oziroma 50 let?

Ta zahteva Sveta ZSJ je sicer v določenem smislu iznenadila, vendar pa v resnici pomeni konkretno uresničevanje resolucije VI. kongresa ZSJ o pokojninah. Ta kongres je namreč zavzel politično stališče, da se do konca leta 1968 sprejme zakon, s katerim bi se skrajšala delovna doba. »Ker je leto 1968 minilo, ne da bi o tej zahtevi našega kongresa vsaj razpravljala zvezna skupščina, zahtevamo sedaj sindikati spremembo zakona o pokojninah po hitrem postopku, s čimer samo tolmačijo razpoloženje in odločitev delavskega razreda,« je nedavno izjavil predsednik Sveta ZSJ Dušan Petrovič-Šane.

S to svojo odločitvijo Svet ZSJ v bistvu zahteva, da o njegovih predlogih takoj razpravljajo v zveznem izvršnem svetu in v zvezni skupščini, ter da se hkrati zagotovijo potrebna dokumentacija in izračuni o tem problemu, ki so v zaostanku.

**HITRA UKINITEV PREDČASNIH POKOJNIN**  
Kaj pravzaprav navajajo predlogi sindikatov?  
S predloženimi spremembami bi se ukinitve sedanje pred-

časne pokojnine. S tem bi odpadlo tudi sedanje zmanjšanje pokojninskih osnov, ki je po mnenju sindikatov ostro in se giblje tudi do 20%. To bi dalje pomenilo, da bi zavarovanci

lahko odhajali v pokoj tudi s 35 leti delovnega staža in s 55 leti starosti, zavarovanke pa s 30 leti delovnega staža in s 50 leti starosti. Tako za zavarovance kot za zavarovanke pa bi pokojnina v tem primeru znašala 75% pokojninske osnove. Kljub temu pa bi zakon še naprej spodbujal zavarovance k temu, da podaljšajo svojo delovno dobo do 40 oziroma 35 let, s čimer bi si pridobili pravico do večje pokojnine. Sindikati si pravzaprav prizadevajo za določeno prehodno obdobje — kako dolgo naj bi trajalo to obdobje, za sedaj ne specializirajo — ker menijo, da sedaj še ni

Alpska modna industrija Radovljica

**ALPIRE**

ZLATA KOŠUTA —  
garancija za modne novosti

### OBČNI ZBOR V ŽELEZARNI RAVNE

## Črni metalurgiji priznajmo v gospodarstvu tisto mesto, ki ji gre!

Železarne so že dlje v težavah, pomoč skupnosti pa v zamudi ● Kritike pomanjkljivosti v Železarni Ravne, med katerimi tiste o delu sindikalne organizacije niso na zadnjem mestu ● Razmere sicer res niso najboljše, ne kaže pa izgubljati zaupanja v izboljšanje položaja železarjev, še posebej po integraciji vseh treh slovenskih železarn

Ravenski železarji so fe dni opravili svojevrstno »veliko izpoved«: na rednem občnem zboru svoje sindikalne organizacije so v torek šest ur govorili odkrito in naravnost o vsem, kar jih teži — o zunanjih vzrokih, ki so vse železarne privedli v težek položaj, pa tudi o notranjih slabostih svojega delovnega kolektiva, v katerem si sindikalna organizacija še ni izborila pravega mesta.

Sindikat v ravenski železarni je — kaže vsaj — nekakšen pastorek, ki ga mnogi vidilni ljudje v tem podjetju le preradi porivajo v kot, češ, kaj bi se »mešale« v stvari, na katere se ne razume in za katere so pristojni drugi. Razprava na občnem zboru pa je poudarila, da je napaka v delu sindikata prav v tem, ker so premlo »mešale« v zadeve v železarni, ker je premehek in preveč popustljiv. Zato so novemu vodstvu svoje organizacije naročili, naj bo trše in naj ne popusti v prizadevanjih, da kot enakopraven dejavnik pri razreševanju perečih problemov pove svojo besedo in poskrbi, da bo ta beseda tudi upoštevana.

### ALI JE ČRNA METALURGIJA RES NEPOMEMBNA ZA PRIHODNOST NAŠEGA GOSPODARSTVA?

Kot vsi slovenski železarji bodo tudi Ravenčani svoje lanskoo poslovanje zaključili z izgubo. Proizvedli in prodali so mnogo več kot leta 1967, pa vendar nimajo sredstev, da bi pokrili vse stroške svojega poslovanja. Leta 1967 je bilo še

mного slabše, toda takrat so imeli še sklade, iz katerih so lahko poravnali izgubo, lani pa teh sredstev ni bilo več.

Tudi Ravne so torej v zaga-ti; vendar pa pri tem ne izgubljajo zaupanja v svojo prihodnost. Z upravičenim zadovoljstvom opozarjajo na to, da se je njihov položaj v lanskem letu začel vidno popravljati: medtem ko sta njihova proizvodnja

in realizacija v letu 1967 stalno padali, se od začetka lanskega leta stalno dvigata: v začetku lanskega leta je bila akumulativnost še kritična, stanje na koncu leta pa vzbujajo zaupanje v uspeh letošnjega poslovanja.

Ravenčani gotovo vedo, kaj govorijo, ko trdijo, da je gospodarska reforma, oziroma različna dogajanja, ki so ji sledila, postavila železarne v položaj,

od katerega je težji samo še položaj rudarjev. Bremena reforme — pravijo — niso niti približno enako porazdeljena: medtem ko si morajo železarji prigarati vsak dinar s trdim delom, marsikateremu podjetju sploh ni treba zavijati rokavov, da pride do dobrega zaslužka, ki potem njegovim članom omogoča tudi visoke osebne dohodke. To železarje razburja, kakor jih — prav gotovo — upravičeno — razburja tudi dejstvo, da morajo sami za sorazmerno nizke osebne dohodke trdo delati 46 ur na teden, marsikje pa ob znatno višjih osebnih dohodkih in na znatno lažjih delovnih mestih delajo tedensko le 42 ur. Ni prav — poudarjajo železarji — da so pogoji gospodarjenja tako različni; če ne bo nujnih sprememb, potem bodo vrata za nezaželene dogodke in konflikte ostala široko odprta...

Trditve, ki jih je včasih slišati — češ, črna metalurgija za slovensko gospodarstvo ni pomembna, vzbujajo tudi v Ravnah globoko ogorčenje. Bazična (Nadaljevanje na 2. strani)

POHIŠTVO  
SLOVENIJALES

pogojev, da bi se vsi delavci upokojili s 40 oziroma 35 leti delovnega staža. Tu se predvsem misli na tiste delavce, ki so se zaposlili že pred vojno, nosili na svojih ramenih breme vojne in NOB, kakor tudi breme vojne graditve. Ti delavci niso delali v normalnih delovnih in življenjskih razmerah, zaradi česar so predčasno oslabei in se postarali.

### SREDSTVA IZ OSEBNIH DOHODKOV

Sindikati oziroma svet ZSJ ne zahtevajo nikakršnih dopolnilnih sredstev v breme akumulacije gospodarstva. O tem je nedavno tovariš Dušan Petrovič — Šane izjavil naslednje:

»Šesti kongres ZSJ je to upošteval in jasno povedal, da bi se povečani izdatki pokrivali iz osebnih dohodkov vseh zaposlenih, ne pa iz skladov gospodarstva. To pomeni, da je delavski razred pripravljen zagotoviti iz svojih sredstev dodatna sredstva, ki bi bila potrebna, če sprejmejo krajši pokojninski staž. Rešitev, ki jo predlagamo, postavlja zavarovanca v drugačen družbeni položaj, ker sam od-

(Nadaljevanje na 5. strani)



— Naše gospodarstvo mu veliko dolguje. Sploh se ni nikoli vtikal vanj:!!

# Dobava takoj!

● ŠKODA 1000 MB STANDARD  
MODEL 1969

Cena 20.500,00 din

Odobravamo potrošniški kredit

TRGOVSKO PODJETJE



volan ljubljana

k e r s n i k o v a 6

telefon 311-734

## REZERVIRANI STOLPEC



### Tončka Pirman

oddelkovodja v Supermarketu  
Ljubljana:

● Kaj bi želeli v letu 1969, da bo vaš sindikat storil za svoje članstvo?

Veliko nalog bi mu naložili, toda mnogih sindikat pri najboljši volji ne more rešiti. Za dobro mu štejemo, da je pozoren do sodelavcev, kadar so te pozornosti najbolj potrebni, ko oboli, da se jih spomni ob praznikih, ko se upokojijo. Zelela pa bi, da bi sindikat kdaj poskrbel za delček naših materialnih skrbi, izbral priložnost, ko proizvajalci razprodajajo različno blago široke potrošnje. Preskrbel naj bi nam različno blago po nižjih cenah. Pri nas občutimo to potrebo.

Delavci v naši stroki delamo največ delovnih dni v letu. Zato smo toliko bolj navezani na redni letni dopust. Radi bi ga izkoristili po svojih željah. Mnogi smo bili zadovoljni z dosedanjim razporeditvijo. Nekaterim pa ni bilo mogoče ustreči iz takšnih ali drugačnih vzrokov. Morda je tudi to ena izmed nalog sindikata, da bi bili tudi pri razporeditvi dopustov vsi zadovoljni.

### Peter Rutar

dipl. pravnik v podjetju KOTEKS-  
TOBUS, Ljubljana:

● Dvanajsto leto ste že naročeni na Delavsko enotnost. Kakšno mnenje ste si ustvarili o našem listu in kako bi ga izboljšali?

Omejil se bom samo na Delavsko enotnost, kakršno v zadnjem času razpošiljate bralcem. Moj vtis je, da je vsebinsko že dovolj pestra, sestavki pa so tudi bolj tehtni in manj dolgočasno napisani, kakor so pa bili na primer še pred tremi ali štirimi leti. Če pa bi lahko odločil o vsebinskem konceptu Delavske enotnosti, ga bistveno niti ne bi spreminjal, ampak bi ga poskušal bolj uravnovešiti. Mislim na to, da delavski časopis, kakršna DE je ali naj bi vsaj bila, mora paziti na to, da dosledno in vsestransko poroča o zadevah, ki zanimajo slehernega bralca. Ena teh zadev po mojem mnenju predstavlja področje delovnih odnosov. Občutek imam, da vaš novinarski kolektiv dostikrat ostane na polovici poti, kadar na primer bralce seznanja z vsakokrat aktualnimi zadevami, na primer s spremembami v pokojninskem sistemu. Poveste na primer mnenja in stališča, nekatera podprete in nekatera bolj ali manj argumentirano pobijete. Potem pa čakate, kaj bodo sklenili pristojni organi in ves čas sta zaviti v molk, da bi šele potem komentirali že sprejete odločitve. Mene pa se zdi, da bi ravno v času sedanjega vašega molka, torej tedaj, ko so stvari dozorele za obravnavo v skupščini, morali najbolj »zvoniti«. Če bi tedaj opozarjali na stališča, ki jih na primer zastopajo sindikati, če bi argumentirano nastopili proti morebitnim nasprotnim stališčem itd., bi nedvomno vplivali na javno mnenje, ki ga tudi skupščinski organi ne bi mogli ignorirati. Če bi taka pot ostala splošna praksa, bi pri zveznih organih na primer predlogi slovenskega gospodarstva gotovo našli na drugačen sprejem, kakršnega pa doživljajo zdaj. Če torej pravim, da ostajate na polovici poti, sem želel reči, da bi morali biti še bolj angažirani.



### Franc Pančur

predsednik upravnega odbora  
Papirnice Količevo:

● Vaši sodelavci pripovedujejo, da vsako številko DE preberete tako rekoč od prve do zadnje vrste. Če to drži, kakšno mnenje ste si ustvarili o našem časopisu in kaj v njem pogrešate?

Ne spominjam se več, kdaj so mi Delavsko enotnost tako rekoč vsilili v roke in mi zabičali, da jo moram prebrati, češ da bi se tudi tako lahko kaj naučil. No, vsaj deset let je že minilo odlej. Priznam, da sem jo sprva prebral skoraj z odporom. Kmalu pa sem se nanjo nekako navadil, saj je že tedaj pisala tudi o dogodkih iz življenja kolektivov. Marsikateri izmed teh zapisov je bil poučen tudi za nas papirničarje s Količevega. Sčasoma sem dobil tudi občutek, da vas ni strah potegniti se za razreševanje vsakokrat najbolj perečih problemov, čeprav so prizadeti večasih izražali mišljenja, ki niso bila vselej usklajena z »uradno linijo«.

Zlasti v tem smislu, da postaja vse bolj odprta, da objavlja različne poglede na ista vprašanja, s katerimi se dandanes srečujemo, je Delavska enotnost po mojem mišljenju še posebej napredovala v zadnjem času. Vrsta gospodarskih člankov, ki ste jih objavili, še posebej pa serija prispevkov o pokojninskem zavarovanju, je po mojem mnenju napisanih tako zanimivo in prepričljivo, da morajo pritegniti slehernega bralca. Ne glede na to pa, odkrito rečeno, še nisem povsem zadovoljen z listom. Potem ko na primer različne zadeve, ki zanimajo širšo javnost, v vam lastno odkritostjo vsestransko razjasnite, vam poguma očito zmanjka, ko je treba pristaviti piko na »i«, kot se temu pravi. Samo primer: o problematiki pokojninskega zavarovanja sem iz Delavske enotnosti izvedel menda za vse, kar je sploh mogoče vedeti. Serijo člankov na to temo pa ste prekinili. Pričakoval bi, da boste povedali tudi stališče vašega časopisa in da se boste zanj borili vse dotlej, dokler ne bi ali uspeli, ali pa bi vas zagovorniki drugačnih mišljenj prepričali, da ne stojite na pravi strani...

KAJ JE SKLENIL OBČNI ZBOR SINDIKALNE ORGANIZACIJE TOVARNE CELULOZE IN PAPIRJA »DJURO SALAJ« K, KRŠKO

## Soočenje z lastnimi prizadevanji

Na občnem zboru so se zbrali delegati sindikalne organizacije tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Krškem v sredo, 8. januarja letos. Ocenili so delo sindikata v podjetju v zadnjih dveh letih, hkrati pa so razpravljali tudi o bodočih nalogah osnovne sindikalne organizacije. Ker aktivnost sindikata ni ločena od drugih dogajanj v kolektivu, je razumljivo, da se razprava na občnem zboru ni mogla izogniti ocenjevanju proizvodno-finančnih razmer v podjetju in njegovi perspektivi.

Po zamisli tistih, ki so neposredno pripravljali občni zbor, in po predlogu delovnega predsedstva, naj bi razprava potekala v dveh delih: najprej o pravih osnovnih sindikalnih organizacijah, pozneje pa o drugih problemih v delovnem kolektivu. Razprava pa je tako začrtano mejo podrla in stekla celovito. To pomeni, da so prava osnovne sindikalne organizacije izraz odnosov in interesov v kolektivu in sestavljajo tako, da dejansko vračajojejo sindikalno organizacijo v celovit sistem urejanja vseh družbeno-ekonomskih in političnih zadev v podjetju.

### REKORDNI REZULTATI

Občni zbor je ocenil, da so dosegli v letu 1968 doslej najboljše proizvodne in finančne rezultate. Proizvodnja so povečali v primerjavi s prejšnjim letom za 10,3%, izvoz za 21%, celotni dohodek za 12%, dohodek za 37%, rentabilnost za 30%, produktivnost za 13% — merjeno z dohodkom pa celo za 46% — neto osebne dohodke za 22,5% in znašajo sedaj povprečno 1.080 N-din, bruto sklade za 100%, zalog skorajda ni itd. Da so dosegli izredne rezultate, pa dokazujejo tudi primerjave z drugimi sorodnimi proizvajalci v Jugoslaviji.

Te uspehe so dosegli predvsem z dobrim delom in ustreznim poslovno politiko. Podjetje je v letu 1968 obratovalo neprekinjeno 355 dni, preostale dneve pa so uporabili za remont. Proizvajali so za trg in ne za skladišče. Vse to so dosegli z vsestransko prizadevanostjo delovnega kolektiva in s stimulativnim sistemom delitve osebnih dohodkov.

### ZAUPNICA POSLOVNI POLITIKI

Toda ti odlični gospodarski rezultati jih ne smejo uspraviti, so ugotovili na občnem zboru. Stagnirati pomeni zaostajati, so dejali v razpravi. Zato so delegati razpravljali o tem, kako zastaviti bodočo poslovno politiko papirnice, da bodo še hitreje napredovali. Dogovorili so se, da bodo spriči potreb trga ukiniti nekatere proizvode in se usmerili predvsem v proizvodnjo dveh osnovnih proizvodov, za katera računajo, da jih bodo mogoče prodati. Delegati so

se zavedali, kaj pomeni takšno preusmerjanje proizvodnje. Opozorili pa so, da bo takšna poslovna usmeritev nujno terjala določene tehnološke in kadrovske premike v podjetju, kar bo povzročilo proizvodne pa tudi politične in osebne probleme. Zato je treba s pripravami za te spremembe pričeti čimprej in jih kar najmanj boleče izpeljati. Občni zbor je s tem izričal, da se zaveda težav, hkrati pa je s tem dal podporo perspektivni poslovni politiki, ki je za kolektiv najbolj koristna.

V razpravi so delegati zavzeli tudi stališče do pritiskov, ki se zavzemajo za administrativne ukrepe pri urejanju položaja proizvajalcev papirja v Jugoslaviji. Povedali so, da se sicer strinjajo z ukrepi, ki izenačujejo pogoje gospodarjenja, toda poudarili so tudi, da morajo biti takšni ukrepi v skladu z nameni reforme. S tem v zvezi v Krškem zavračajo vsako nereformno urejanje njihovih problemov, posebej pa so poudarili, da tega ne smejo in ne morejo urejati izrazito administrativne odločitve.

### DO LASTNIH NALOG

Povezano s tem je tekla razprava tudi o »sindikalskih vprašanjih«. Govorili so o aktivnosti sindikalne organizacije in o odnosih med samoupravo in sindikatom v podjetju. Med tem ko so nekateri zastavljali vprašanje, kaj imajo od sindikata, ko so govorili o tem, da se je njegova funkcija spremenila in da ga je manj čutili kot prej, da se delo samoupravnih in sindikalnih organov dvojni, so drugi menili, da se je sindikalna organizacija in njena vsebina dela sicer spremenila in mu jo je težko vnaprej omejit ali določiti, da pa je sindikat v glavnem delal v podjetju dobro. V zvezi s »podvojitvijo« dela so povedali, da to kaže na to, da v podjetju niso znali opredeliti, kaj naj kdo dela, in da je to vprašanje treba v bodoče urediti. Nekateri so k temu dodali, da podvojitve niti ni tako škodljiva, saj se tako vključuje v razreševanje določenega problema širši krog članov kolektiva.

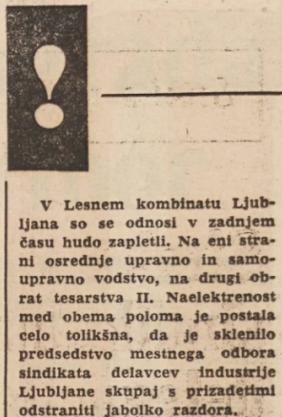
Ob tem je bilo slišati tudi nekaj kritičnih misli na sedanjne odnose med centralnim de-

lavskim svetom in obratnimi delavskimi sveti, češ da imajo obratni delavski sveti vse preveč posvetovalni značaj in skorajda nobene materialne osnove za svoje delovanje. Živahno pa so delegati spregovorili tudi o veljavnem sistemu delitve osebnih dohodkov, in še posebej o premijskem sistemu. Nekateri so ugotavljali, da so razlike prevelike in bi jih bilo treba ukiniti, drugi so menili, da premije stimulirajo samo proizvodnjo, strokovnih služb pa ne itd. Ne glede na to, da je nekdo v razpravi ugotovil, da morajo biti glede osebnih dohodkov v primerjavi s Slovenijo in Jugoslavijo »tihu«, ne glede, da so priznali dosedanjemu sistemu notranje delitve zasluge za dosežene rezultate, in ne glede, da so premijski sistem v decembru delno popravili, so sklenili predlagati samoupravnim organom podjetja, da naj opravijo potrebne korekture v notranji delitvi in premijskem sistemu.

Delegati so med drugim ocenili tudi sedanjí sistem oziroma višino nadomestila za bolezenske izostanke do treh dni. Ker so sprva menili, da gre največ bolezenskih izostankov do treh dni in na rovaš simulantom, je bilo to nadomestilo doslej izredno nizko, zadnje raziskave pa kažejo, da s tem ukrepom niso bistveno znižali takšnih izostankov. Poleg tega ugotavljajo, da si posamezni člani kolektiva namenijo del rednega dopusta za takšne krajše bolezenske izostanke. Zato je občni zbor predlagal, da bi naj nadomestila za te dni povišali.

Ob tej razpravi so delegati izrekli tudi pobudo, naj bi podjetje vzelo v zakup nekaj kapacitet v kakem od klimatskih zdravilišč za potrebe članov kolektiva. Podobno so to že uredile nekatere druge delovne organizacije v Sloveniji. Če ne gre drugače, je predlagal eden od delegatov, naj so formira v ta namen poseben sklad vzajemnosti, v katerega bi redno vplačevali vsi člani kolektiva. Rečeno je bilo, da naj novi odbor o tem predlogu razmisli in ukrepa.

Delegati so seveda razpravljali še o nekaterih drugih vprašanjih. Celotna razprava, v katero se je vključil tudi predsednik republiškega sveta Zvezze sindikatov Slovenije Tone Kropušek, je pokazala, da se sindikat v podjetju sooča z družbeno ekonomskimi in političnimi problemi kolektiva, da prispeva k njegovemu razreševanju, hkrati pa, da se v polni meri zavedajo nalog, ki stoje pred osnovno sindikalno organizacijo in celotnim kolektivom Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj«. To pa je poročilo, da bodo tudi v bodoče kos težavam.



V Lesnem kombinatu Ljubljana so se odnosi v zadnjem času hudo zapletli. Na eni strani osrednje upravno in samoupravno vodstvo, na drugi obrat tesarstva II. Naelektrenost med obema poloma je postala celo tolikšna, da je sklenilo predsedstvo mestnega odbora sindikata delavcev industrije Ljubljane skupaj s prizadejimi odstraniti jabolko razдора.

Kljub nekajurnemu razgovoru pa je ostalo jabolko prav tam, kjer je bilo. Zakaj pravzaprav gre. Lesni kombinat je nastajal po poti integracije. Tako se je primerilo, da sta v sklopu kombinata poslovala dva obrata z enakim proizvodnim in tehnološkim procesom — prvi na Izanski cesti — tesarstvo I. in drugi na Linhartovi cesti — tesarstvo II. Za oba obrata pa je značilna zastarela tehnologija, obrtniška proizvodnja, nekonkurenčnost v cenah.

Tako se je začelo: Upravno in samoupravno vodstvo se je odločilo iz dveh nerentabilnih obratov narediti enega rentabilnega s sodobno tehnologijo in organizacijo dela. Ker pa urbanisti ne dovolijo industrije na Linhartovi cesti, naj bi se obrat II. selil na Izansko, se združil z obratom I. V obratu II. pa so se uprili. Pravijo, da jih izkušnje prepričujejo, kako je bilo s samostojnostjo kolektivov, kadar so v kombinatu izvajali integracijo. Razen tega menijo, da prostori na Izanski cesti niso primerni, da bi v enem obratu delala dva. Najprej uredite prostore, potem se selimo, je njihov zadnji ultimatum. Dotlej pa delamo s polno paro na Linhartovi.

Upravno samoupravno vodstvo: s selitvijo je treba začeti takoj, ker je zdaj mrta sezona in ker moramo skupaj usposobiti prostore na Izanski cesti.

Obrat II. pa vztraja pri svojem.

Kot povest o jari kači in o slepem polžu.

Ko sem poslušal to povest brez konca, se mi je zadrželo vse skupaj kot preprič za ostovo senca. Čeprav tega ni nihče naravnost povedal, sem vendar prepričan, da je globlji in glavni motiv v tem, da nekateri vidijo v predlogu enačbo 1 + 1 = 2, drugi pa obrnjeno enačbo 2 - 1 = 1. Ali prevedeno v vsakdanji jezik: en obrat in en obrat da ob enakih filčnih stroških dvojni učinek, pravi prvi; drugi pa si mislijo, da dva obrata, manj en obrat pomeni samo enojne stole po pisarnah.

Pa bi bil vesel, ko bi se motil. Tako pa bojim, da bodo zadržani ostali tisti, ki so najmanj krivi. Po navadi je tako. Velja premisliti!

S. B.

## Črni metalurgiji priznajmo v gospodarstvu tisto mesto, ki ji gre!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Industrija — pravijo — je osnova vsakega gospodarstva in v njenem elementu suverenosti vsake države. Sicer pa — zakaj ni nihče govoril o nepomembnosti črne metalurgije v dolgih vojnih letih, ko je skupnost iz njenih sredstev investirala v predelovalno industrijo, v elektrarne itd? Ali je prav, da se sedaj skupnost obnaša do nas tako kot do nepotrebnih nadležnežev? Slovenske železarnice so o svojem položaju seznanile izvršni svet SRS že septembra lani in predlagale različne ukrepe, odgovora na te predloge pa še sedaj ni...

### TUDI SINDIKAT MORA SODELOVATI V PRIZADEVANJH ZA ZNIŽANJE PROIZVAJALNIH STROŠKOV ŽELEZARNE

Seveda pa Ravenčani ne pričakujejo, da lahko stojijo križem rok, medtem ko čakajo, da jim bo skupnost pomagala iz sedanjih težav. Prav nasprotno: dobro se zavedajo tega, da jim bo skupnost tem reje pomagala, čim bolj bo pravičnejša, da so tudi sami storili vse, kar je v njihovi moči.

Za primer njihovih lastnih prizadevanj naj omenimo izvoz,

ki so ga ustvarili lani: dosegel je vrednost 3.220.000 dolarjev, pri čemer je izvoz na konvertibilna področja dosegel vrednost 2.830.000 dolarjev. Vrednost uvoza reprodukcijskega materiala za potrebe Raven pa je znašala le 2.600.000 dolarjev, kar pomeni, da se Ravenčani — za razliko od zelo številnih podjetij — lahko pohvalijo, da so devize za uvoz potrebnega materiala ustvarili sami.

V tem železarskem kolektivu vedo, da za enkrat izvažajo na konvertibilna področja še vedno v lastno izgubo, vendar pa izvoza ne mislijo opustiti. Zavedajo se tega, da domač trg ne more odkupiti vse njihove proizvodnje — in če bi se torej omejevali izvozu, potem bi morali odkupiti svojo proizvodnjo in odpustiti delavce. To pa prav gotovo ni perspektiva, za katero bi se lahko navduševali. Rešitev tega problema vidijo drugod: v tem, da lastne stroške znižajo toliko, da bodo zaslužili tudi takrat, ko bodo svoje izdelke prodajali na inozemskem trgu. To seveda ni lahka naloga, vendar dosedanjí rezultati izvoznih prizadevanj vzbujajo optimizem, saj je očitno, da kvaliteta in vrednost njihovih izvoznih izdelkov raste, s tem pa raste tudi renome ravenške

železarne v inozemstvu. Železarna se bo torej še naprej borila za čim boljše izvozne rezultate, sindikalna organizacija pa bo v teh prizadevanjih nudila svojo polno pomoč.

### ZAKAJ NEZAUPANJE V SINDIKAT?

Občni zbor je opozoril tudi na dejstva, da med vodstvom tovarne, samoupravnimi organi in sindikalno organizacijo ni pravega sodelovanja. V razpravi je bilo večkrat slišati mnenje, da je sindikat nekaterim posameznikom pa tudi službam in organom nekako na poti, da je kar nekako odveč. Odtod potem tudi poskusi — le prepego-sto tudi uspešni — odiranja sindikata od sodelovanja pri razreševanju vprašanj, za katera je sindikalno članstvo zelo zainteresirano. Odtod potem tudi to, da sindikat živo razpravlja o različnih vprašanjih in daje predloge za njihovo ureditev — ostaja pa vse pri starem, ker ti predlogi niso upoštevani.

Zato pa ravenški železarji ne dolžijo samo drugih, menijo namreč, da je tega kriv tudi njihov sindikat, ki ni dovolj odločen in ki ne gre dovolj ostro v boj za vse tisto, za kar bi se moral boriti: za večji red v to-

varni, za boljše delovno disciplino, za točno opredeljeno osebno odgovornost vseh zaposlenih, za pravilno nagrajevanje po delu — tudi za nagrajevanje strokovnjakov v skladu z uspehi njihovega dela, za ureditev perečih vprašanj prehrane in drugih vprašanj s področja zadovoljevanja skupnih potreb itd. Skratka: na račun dela sindikata v železarni je bilo slišati sila veliko kritičnih pripomb, pri tem pa so hkrati na občnem zboru stalno ponavljali, da je sindikat zelo pomemben pri razreševanju mnogih perečih vprašanj in da prav zato članstvo od njega tudi zahteva, da krepko poprime za delo in ob vsaki priložnosti jasno pove, kaj delavci želijo in kaj zahtevajo.

Občni zbor ravenških železarjev je dokazal, da ta veliki delovni kolektiv trezno gleda na položaj, v katerem je, in da mu trenutne težave ne jemljejo zaupanja v prihodnost. To zaupanje je v veliki meri povezano z integracijo vseh treh slovenskih železarn, ki bo po njihovem globokem prepričanju ob nujni pomoči družbe zagotovila slovenskemu železarstvu tisto mesto v gospodarstvu, ki mu upravičeno gre.

MILAN POGAČNIK

Stiki s tujino

## Sirska sindikalna delegacija v Sloveniji

Kot gost Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije se je minul teden mudila v naši državni delegaciji Splošne zveze delavskih sindikatov Sirije.

Delegacija, v kateri so bili predsednik Ghazi Nassif Makki, v. d. sekretarja sindikata družbenih služb Osman Abau in v. d. sekretarja za upravne in zakonodajne posle pri Delavski federaciji Damaska, je obiskala tudi Slovenijo. Tako je med sprejemom pri predsedniku RS ZSS Toneu Kropušku stekel zelo zanimiv razgovor o družbeno-ekonomskem razvoju naše republike in o vlogi ter nalogah sindikatov pri načrtovanju, usmerjanju in uresničevanju tega razvoja. V Velenju so se gostje iz Sirije najprej zanimali za delovanje samoupravne mehanizma v občini, potem pa so prisostvovali obnemu zboru sindikalne organizacije velenjskih rudarjev. Med obiskom v tovarni GORENJE pa so bili najbolj presenečeni ob dejstvu, da se tolikšno število žena enakopravno z moškimi vključuje v delovni in proizvodni proces. Slednjic je sirska sindikalna delegacija obiskala še ljubljanski LITOSTROJ, kjer so jim predstavniki kolektiva pojasnili vlogo in vpliv samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij pri razreševanju notranjih problemov tovarne.

V krajšem razgovoru za naš list je predsednik Splošne zveze delavskih sindikatov Sirije Ghazi Nassif Makki poudaril, da je zanje zelo pomembno, da so lahko spoznali tudi delo in vlogo sindikatov od federacije do delovne organizacije. V socialističnem razvoju njihove družbe, kar kot izhodišče delovanja vsebuje tudi delovni program njihovega sindikata, se namreč srečujejo s podobnimi problemi, kot jih pomagajo sindikati razreševati v naši družbi. Zatorej jim izmenjava izkušenj in stališč — presenečeni pa so bili tudi nad odkritostnostjo in neposrednostjo razgovorov v naši državi — močno koristi pri njihovih nadaljnjih prizadevanjih za hitrejši razvoj in uveljavljanje socializma v njihovi domovini.

-mG

**BREŠT**  
POHIŠTVO

TUDI SINDIKAT SE JE PREMALO UKVARJAL Z DRUŽBENIM STANDARDOM

# MALO DENARJA ZA VELIKO POTREB!

Plenum Republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije se je zavzel, da skrb za družbeni standard postane sestavni del poslovne politike delovnih organizacij

Na razširjeni seji plenuma Republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije sta bili na dnevnem redu dve osrednji točki: poročilo o delu odbora od občnega zbora dalje in analiza družbenega standarda v delovnih organizacijah storitvenih dejavnosti Slovenije. Tako ob prvi kot ob drugi točki se je za razpravo prijavilo mnogo članov plenuma, saj je bilo za obe temi tudi skrbno pripravljeno gradivo s številnimi podatki in analitičnimi ocenami ter grafikoni, za drugo točko pa je bila na voljo tudi mnenjska raziskava Centra za raziskovanje javnega mnenja pri RS ZSS.

### TAKOJ PRIPRAVITI AKCIJSKI PROGRAM

»Dosedanje izvajanje reformnih načel je terjalo od našega sindikata, da usmeri delovanje predvsem v razreševanje tistih vprašanj na področju storitvenih dejavnosti,« je rečeno med drugim v poročilu o delu odbora. »ki so zavirala nadaljnji, hitrejši razvoj samoupravnih odnosov in uveljavljanje ekonomskih odnosov na tržišču. Terjalo je zato vse večje prilagajanje tem odnosom tudi v delovanju sindikata, ki naj v vse večji meri postaja družbeno-politični dejavnik tudi v okviru razvitejših samoupravnih odnosov.

Takšna izhodišča delovanja republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti so tudi narekovala vsebino programa dela za obdobje od II. občnega zbora do konca minulega leta...

Vse večji razvoj samoupravnih odnosov in neposredno odločanje delavcev o pomembnih gospodarskih odločitvah ter nujna potreba za prilagajanje sindikalnega delovanja novim razmeram so zato republiškem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti narekovali, da je v minulem obdobju proučil:

- vlogo sindikata na osnovi mnenj delavcev v storitvenih dejavnostih,

- ugotavljanje in delitev dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah storitvenih dejavnosti,

- politiko kadrovanja in strokovnega oziroma družbeno-ekonomskega izobraževanja zaposlenih v teh delovnih organizacijah ter

- življenjske in delovne razmere zaposlenih v delovnih organizacijah storitvenih dejavnosti.

S tem programom dela in tudi z opravljenimi nalogami so bili seznanjeni občinski in področni odbori tega sindikata ter njihove komisije pri občinskih sindikalnih svetih. Pri uresničevanju omenjenega programa pa je republiški odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti vodilo hoteenje, da vse naloge opravi v čimširšem sodelovanju vseh organov sindikata storitvenih dejavnosti od osnovnih organizacij do republiškega odbora.

To hoteenje je po oceni članov plenuma obrodilo izredno dobre sadove, zato so izrekli željo, da bi odbor s takšnim delom nadaljeval tudi v prihodnje. Plenum je tudi zadolžil predsedstvo, da čimprej pripravi akcijski program za letošnje leto,

v katerem naj bi zajel predvsem tiste še nerazrešene probleme, ki jih v minulem obdobju zaradi najrazličnejših vzrokov še ni bilo mogoče razrešiti.

### PREMAJHNA SKRBA ZA DRUŽBENI STANDARD

Pri obravnavanju družbenega standarda v delovnih organizacijah storitvenih dejavnosti in na osnovi posebne raziskave o porabljenih sredstvih v delovnih organizacijah za te namene so člani plenuma med drugim ugotavljali, da je bilo na področju družbenega standarda doslej mnogo storjenega, vendar da so potrebe večje od sredstev, ki so jih delovne organizacije v minulem obdobju namenile za te namene. Razen tega samoupravnih organov v večini delovnih organizacij še ne rešujejo načrtno problemov družbenega standarda, zlasti ne problemov stanovanjske gradnje, dopolnilnega izobraževanja, družbene prehrane, rekreacije in otroškega varstva itd. Pa tudi sindikat se je doslej premalo ukvarjal s problematiko družbenega standarda v delovnih organizacijah.

Tem ugotovitvam so na razširjeni seji plenuma Republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije

## Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

### • SLOVENSKE KONJICE

Ko so na zadnji seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta razpravljali o pripravili, da se nanje najresneje pripravljajo v sindikalnih organizacijah industrijskega kombinata Konus. O konkretnih nalogah, ki jih je treba opraviti, so se v tej delovni organizaciji najprej pogovorili na izvršnem odboru, ta je sprejel načelna izhodišča, potlej pa so se v sindikalnih organizacijah podrobneje pogovorili o tem, katere zadeve bi kazalo za občni zbor posebej obdelati. Na seji tovarniškega odbora sindikata so še predlagali, da bi za skupno konferenco vseh šestih sindikalnih organizacij izvolili na 10 članov po enega delegata. Podobno kot v tej delovni organizaciji so se pripravili tudi v lesnoindustrijske obratu Slovenske Konjice.

sledila priporočila in številni zaključki, kako bi pospešili rast družbenega standarda v storitvenih dejavnostih.

Ko tokrat navajamo nekatera priporočila in stališča, moramo posebej poudariti, da ima po mnenju članov plenuma odločilno vlogo pri oblikovanju sredstev za družbeno porabo v delovnih organizacijah tisti del dohodka za razdelitev, ki ostane po pokritju prispevkov družbi, po odplačilu obveznosti od najetih kreditov in po razdelitvi osebnih dohodkov zaposlenih. To pomeni, da je pri določanju standarda delavcev pomembna tako politika delitve osebnih dohodkov kot politika preostalih sredstev za razširjeno reprodukcijo in za družbeni standard. Zato bi bilo potrebno, da bi delovne organizacije v prihodnje veliko bolj upoštevale odločilnost vpliva družbenega standarda na rezultate poslovanja in zato za družbeni standard delavcev tudi namenile več sredstev.

### NEREŠENI STANOVANJSKI PROBLEMI

Iz materialov, ki so bili na voljo članom plenuma, je razvidno, da naraščajo zlasti potrebe po stanovanjih. Razmere pa se tudi v prihodnje ne bodo bistveno izboljšale, če se delovne organizacije ne bodo oprijele sodobnejšega načina razreševanja stanovanjske problematike, to je kreditiranja gradnje stanovanj pod ugodnimi pogoji. Sindikalne organizacije pa morajo pomagati izoblikovati tako politiko, ki bo ustrezala sedanjim razmeram, in se boriti za njeno izboljšanje. Sindikalne organizacije pa morajo pomagati izoblikovati tako politiko, ki bo ustrezala sedanjim razmeram, in se boriti za njeno izboljšanje. Sindikalne organizacije pa morajo pomagati izoblikovati tako politiko, ki bo ustrezala sedanjim razmeram, in se boriti za njeno izboljšanje.

### POTREBE PO DOPOLNILNEM IZOBRAŽEVANJU

»Dobra polovica anketiranih delavcev v storitvenih dejavnostih, ki tudi ne čutijo potrebe po dopolnilnem izobraževanju, je dejansko brez najnujnejše splošne in družbene ekonomske izobrazbe.« je bil naslednji zaključek članov plenuma. »Za voljo tega bi bilo potrebno usmeriti prizadevanja sindikata predvsem na dopolnilno izobraževanje teh delavcev...«

To in ugotovitve, da v 44 % primerov delovne organizacije nimajo dovolj možnosti za izobraževanje ter da 21% delavcev ne ve za te možnosti, medtem ko je na drugi strani nujno potrebno izboljšati izobrazbeno strukturo delavcev v storitvenih dejavnostih, postavlja pred samoupravne organe delovnih organizacij številne naloge. Zato je plenum priporočil samoupravnim organom, da poskrbe za večja sredstva za izobraževanje ter v najkrajšem času sprejmejo dolgoročne programe izobraževanja. Naloga sindikalnih organizacij ob tem pa je, da se odločno borijo za sprejetje in uresničevanje teh programov.

M. ŽIVKOVIČ

## Pravna posvetovalnica DE

• **VPRAŠANJE:** Zanima me, ali se vajska razmerja sedaj urejujejo s pogodbami med vajencem in delovno organizacijo ali le s pravilniki delovne organizacije, ali je nagrada za vajenca določena s kakšnim predpisom, ali imajo vajenci pravico do plačila nadur, če jih dejansko opravljajo po potrebi, ali so upravičeni do delovne obleke oziroma zaščitne obleke ter ali so upravičeni tudi do plačila nadomestila za K-15 in do regresa za dopust.

M. A. — Radeče

• **ODGOVOR:** Čeprav je uredba o vajencih z zakonom o prenehanju veljavnosti te uredbe iz leta 1965 prenehala veljati, se vajska razmerja še vedno urejujejo v smislu te uredbe vse dotlej, dokler ne bodo izšli ustrezni republiški predpisi. V naši republiki namreč doslej še ni izšel tak predpis, ki bi urejeval vajska razmerja, zato se ta uredba praktično uporablja v celoti z izjemo pravice vajenca, da je po končani učni dobi po uredbi o vajencih imel pravico do zaposlitve najmanj 6 mesecev. To določilo uredbe o vajencih je v nasprotju z določilom temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki urejuje način sprejemanja delavcev na delo ter zato tudi tega določila uredbe o vajencih ni možno uporabiti.

Vajenci prejemaajo za opravljanje svojega praktičnega dela vajska nagrado, ki jo določajo v smislu zakona o nagrajevanju vajencev (Uradni list SR Slovenije 29/65) posamezne občinske skupščine. V smislu uredbe o vajencih lahko vajenec dela

praktično največ 30 ur tedensko v prvem in drugem letu učenja in 36 ur v tretjem letu. Vajenci preko tega števila ur praktičnega dela niso dolžni opravljati ter je tako delo vajencev celo izredno prepovedano. Če pa je vajenec že opravil delo preko števila praktičnih ur, ki jih ta uredba določa, in to s svojim pristankom, potem je seveda tudi upravičen do plačila za tako delo. Sama uredba o vajencih ne urejuje vprašanja pravice do delovne obleke ali zaščitne obleke ter pravice do nadomestila za nekdanjo K-15 oziroma za regres za dopust ter je zato to vprašanje prepuščeno delovni organizaciji, da ga urejuje ali v pogodbi z vajenci ali pa s svojimi splošnimi akti. Vsekakor pa je tudi vajenec upravičen po določilih HTV predpisov do zaščitne obleke, če njegovo praktično delo zahteva taka zaščitna sredstva, da ne bi bila ogrožena njegovo zdravje in življenje.

A. POLJANSEK

## KUPON za pravno posvetovalnico DE

**ZA VAŠ TRANZISTOR GRE!**

**BATERIJE za tranzistorje**

- specialno za tranzistorje nova baterija SUPER PL po angleški licenci VIDOR
- 50 % daljša življenjska doba
- plastična prevleka onemogoča izločanje kisline
- izredno natančne mere
- elektronska kontrola kvalitete

**TOVARNA BATERIJ ZMAJ LJUBLJANA**

## ... v jugoslovanskih sindikatih

### ŠIROKO SODELOVANJE S TUJIMI SINDIKATI

Minuli teden je zasedala komisija za mednarodno dejavnost Sveta ZSJ ter obravnavala predlog programa mednarodne aktivnosti sveta za letošnje leto, osnutek pravil o vsebini in načinu dela komisije, sprejela pa je tudi poročilo o nedavnem obisku predstavnikov jugoslovanskih sindikatov v nekaterih državah Latinske Amerike.

Predlog programa mednarodne aktivnosti Sveta ZSJ je zasnovan na resoluciji VI. kongresa sindikatov in po svojem bistvu pomeni zbir konkretnih akcij za nadaljnjo uveljavitev načel politike aktivne miroljubne koegzistence, pri čemer je posebej poudarjeno angažiranje jugoslovanskih sindikatov v protimperialističnem boju, reševanju problemov razvoja v svetu ter v krepitvi sodelovanja in enotnosti akcije sindikatov v mednarodnih razmerah. Na področju bilateralnega sodelovanja daje program prednost problemom, s katerimi se bo ukvarjal svet ZSJ v letošnjem letu in za katerih uspešno razreševanje lahko služijo tudi izkušnje sindikalnih gibanj v drugih državah. Program omenja predvsem kompleksne problematike osebnih dohodkov, zaposlenosti, planiranja, integracijskih procesov, družbenega standarda, izobraževanja, vlogo in aktivnost sindikata v delovni organizaciji.

Program napoveduje tudi zelo intenzivno zamenjavo delegacij s sindikalnimi gibanji vsega sveta. Tako naj bi letos na povabilo Sveta ZSJ prišlo v Jugoslavijo 55 tujih delegacij, od tega po 12 iz Afrike in Latinske Amerike, 10 iz Azije, 7 iz socialističnih držav, 13 iz razvitih zahodnih držav in 1 mednarodna delegacija. V letošnjem letu pa bo 46 delegacij Sveta ZSJ obiskalo številne države v svetu in tamkajšnje sindikate.

### INTERVENCIJA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

Srbija

Občinski sindikalni svet v Novem Sadu je pred nedavnim izvedel v šestih večjih delovnih kolektivih, ki skupno zaposlujejo nekaj 6000 delavcev, anketo o tem, kako so v delovnih organizacijah v minulem letu gospodarili s skladom skupne porabe. Ze prvi podatki iz ankete pa so pokazali glavno značilnost gospodarjenja s skladi skupne porabe — da so se sredstva v skladih zmanjšala za približno 30 %. Hkrati s tem so seveda bistveno zmanjšali tudi sredstva, s katerimi delovne organizacije regresirajo odih in rekreacijo svojih delavcev. Zato je v minulem letu kajpak upadlo tudi število delavcev, ki so dopust preživeli izven kraja stalnega prebivanja.

Ob političnih stališčih spričo takšnega osiromašenja skladov skupne porabe in še posebej sredstev za regresiranje odih in rekreacije delavcev, se je občinski sindikalni svet v Novem Sadu odločil tudi za neposredno intervencijo. Na zadnjem plenumu so namreč člani občinskega sindikalnega sveta sklenili ustanoviti poseben fond za financiranje brezplačnega letnega odhida najbolj potrebnih socialno ogroženih delavcev v občini. Po sedanjem predlogu naj bi za brezplačno letovanje teh delavcev prispevali polovico sredstev iz tega sklada, drugo polovico sredstev pa bi morala prispevati vsaka delovna organizacija sama.

### V ZNAMENJU PRIPRAV NA KONGRES

Poslednje plenarno zasedanje republiškega sveta sindikatov Bosne in Hercegovine je bilo posvečeno pripravam na bližnji občni zbor sveta. Plenum je sprejel družbeno-politično zasnovano občnega zbora in se odločil, da naj bi poslej dobili občni zbori republiškega sindikalnega sveta obeležje republiškega kongresa. Dokončni sklep o tem bodo sprejeli delegati že prvega dne zasedanja VII. občnega zbora.

Plenum pa je razpravljal tudi o dosedanjem delu komisij republiškega sindikalnega sveta. Člani so bili pri tem soglasni v oceni, da je delo komisij kot samostojnih organov sveta upravičilo novo organizacijo republiškega sindikalnega vodstva ter da so zlasti z delom v komisijah dosegli veliko bolj podrobno in celovito obravnavanje posameznih problemov, ki zanimajo članstvo. Obenem pa je plenum sprejel tudi sklep, naj bi poslej razširili stalne komisije republiškega sveta tudi s člani iz osnovnih organizacij, ki naj bi enakopravno soodelovali pri obravnavi posameznih problemov, čeprav bi jih pritegovali k delu občinskega odbora, odvisno od narave problematike.

## DOPIŠNIKI POROČAJI

### ● MARIBOR

#### Zaključeni so občni zbori osnovnih organizacij

Ze v decembru minulega leta so v mariborski tovarni avtomobilov zaključili z občnimi zbori v vseh 23 osnovnih organizacijah. Člani sindikata so na zborih pregledali delo osnovnih organizacij in njihovih vodstev v minulem mandatnem obdobju ter razpravljali o predlogu novih pravil za delovanje sindikalne organizacije v TAM. Tovarniški odbor ocenjuje, da so bili letošnji občni zbori veliko boljši od prejšnjih in da je bila tudi udeležba veliko boljša. Zdaj se v TAM pripravljajo na občni zbor sindikata podjetja, ki bo predvidoma 20. februarja letos. Zbora se bo mimo povabljenih tovarišev iz upravnega in samoupravnega vodstva udeležilo 200 delegatov, ki so jih volile osnovne sindikalne organizacije.

ADI ZUNEC

### ● JESENICE

#### V počastitev 100. obletnice jeseniške železarne

Številne organizacije društva, klubi in šolski krožki Ljudske tehnike na jeseniški občini so se aktivno vključili v program prireditev ob 100. obletnici jeseniške železarne. Ljubitelji tehnike in znanosti v vaseh in krajih od Rateč do Zirovnice se namreč v polni meri zavedajo, da morajo biti hvaležni prav kolektivu železarne za svoje uspešno delo. Kolektiv železarne namreč z velikim razumevanjem moralno in materialno podpira številne organizacije, klube, društva in krožke Ljudske tehnike v občini.

Iz obširnega programa prireditev organizacij Ljudske tehnike v jeseniški občini, ki so posvečene jubileju jeseniške železarne, naj povzamemo samo nekatere najbolj zanimive. Tako bodo ljubitelji amaterskega kratkometražnega filma izvedli 11. medklubski zvezni festival amaterskih filmov, na katerem bodo sodelovali filmski materiji iz vse Jugoslavije. Na njem bodo jeseniški filmski materiji predvidoma sodelovali z dvema filmoma, in sicer z Ukročeno materijo in s filmom Jeklo in človek. Tudi člani kino foto kluba »Andrej Prešeren« z Jesenice bodo organizirali medklubsko zvezno razstavo pod naslovom Jeklo in človek. Otroci iz otroško vzgojnih ustanov, strokovnih in osnovnih šol bodo pripravili tekmovanje z letalskimi in brodar-skimi modeli. V okviru jugoslovanskih pionirskih iger pa bodo v jeseniški občini izvedli številna šolska in medšolska tekmovanja, posvečena varnosti v prometu. Nekatera društva, krožki in sekcije Ljudske tehnike bodo organizirali rastave in na njih poskušali prikazati prizadevanja svojih članov.

U. Z.

### ● SLOVENSKE KONJICE

#### Organizirana pravna pomoč

V Slovenskih Konjicah je občinski sindikalni svet dolga leta ugotavljal, da bi bilo potrebno ustanoviti službo pravne pomoči za članstvo. Tako so v avgustu leta 1967 to službo tudi ustanovili. Brezplačno pravno pomoč lahko dobe člani sindikata na občinskem sindikalnem svetu vsako drugo sredo v mesecu.

V enem letu se je zateklo po pravno pomoč na občinski sindikalni svet 38 članov sindikata, med njimi pa so bili najbolj številni delavci z nižjo izobrazbo.

L. V.

### ● KOPER

#### Posvet o predvidenih ustavnih spremembah

V prostorih obalne konference SZDL Koper je bil minuli teden posvet obalnega političnega aktiva skupaj z republičkimi poslanci v zvezi z ustavnim amandmajem 17 A, ki naj dopolni 89. člen republiške ustave. V tem predlogu ustavnega mandmaja so namreč zajete dolgoletne težnje obalnega področja, da bi za reševanje zadev, ki so skupnega pomena, lahko ustanovili medobčinski oziroma obalni svet kot skupni organ samoupravljanja vseh treh komun.

kc

### ● KOČEVJE

#### Obračun sindikalnega dela v Tekstilani

Pred dnevi so člani sindikata delovnega kolektiva tekstilne tovarne Tekstilana v Kočevju pregledali delo svoje organizacije. V razpravi so ugotovili, da so že uspeli rešiti številna prečta vprašanja. Tako so dosegli lepe rezultate v proizvodnji, v organizaciji dela, poslovanju. Poskrbeli pa so tudi za delavce. Tako so v minuli mandatni dobi v Tekstilani posvetili posebno skrb organizaciji oddiha za svoje delavce. Rezultati te akcije niso izostali in vedno več delavcev odhaja na redni letni dopust izven kraja stalnega bivališča. Ugotovili pa so, da so vse premalo storili za tendenski in dnevni oddih zaposlenih. Izkazalo se je tudi, da je temu kriv predvsem sestav zaposlenih, saj Testilana zaposluje veliko žensk, te pa delo na domu preveč obremenjuje in prostega časa skorajda nimajo.

Občni zbor sindikalne organizacije je bil tudi priložnost, da so 30 članom kolektiva podelili spominska darila — ročne ure — za njihovo 20-letno delo v tovarni.

V. D.

## O OBDAVČITVI SKLADOV SKUPNE PORABE, POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

# GRADIVO JE ZRELO ZA JAVNO RAZPRAVO

Zasedala je komisija za življenjske in delovne razmere pri RS ZSS

Dnevni red minule seje komisije za življenjske in delovne razmere pri Republiškem svetu ZSS je bil na moč obširen. Čeprav razprave nihče ni po nepotrebnem zavlačeval, se je po končanem štiriurnem sestanku poslušalcu vseeno vsiljeval občutek, da na račun pomanjkanja časa ni bila izrečena še marsikatera aktualna misel...

Informacije o nadaljnjem poteku razprav na osnovi stališč komisije republiškega sveta glede obdavčitve sklada skupne porabe, kar je štelu k prvi izmed petih točk dnevnega reda, je podala Božena Čarič. Iz informacije je bilo razvidno, da je komisija zavrnila predlog novega zakona o republiškem prispevku na sredstva skupne porabe. Predlog zavrača iz dveh razlogov: prvič, ker ne upošteva spremembe temeljnega zakona o prispevku od sredstev skupne porabe in ker sodi, da je v občinah laže voditi ustrezno politiko gospodarjenja s sredstvi skupne porabe, kot pa če se sredstva skoncentrirajo v republiki.

Dolka Boštjančič je na seji ponovna obrazložila stališče slovenskih sindikatov glede obdavčitve sklada skupne porabe in je poudarila, da so sindikati za obdavčenje, kadar gre za pretirano porabo, nasprotujejo pa temu, da bi bila sredstva skupne porabe, ki se koristijo za potrebe družbenega standarda delovnih ljudi, vir za gospodarske intervencije.

Predsednik komisije Rudi Bregar je zaključil razpravo o obdavčitvi sklada skupne porabe s pozivom, da naj sindikati še naprej budno spremljajo vse pojave na tem področju in da morajo z vsemi silami nadaljevati začeto delo.

Uvodno obrazložitev k drugi točki dnevnega reda, ki naj bi obravnavala nadaljnjo ureditev invalidsko-pokojninskega zavarovanja, je podal Jože Tavčar, tajnik komisije za življenjske in delovne razmere pri Republiškem svetu ZSS. Med drugim je dejal:

»Zvezno in republiško gradivo soglašata, da je potrebno ustvariti stabilnejši dolgoročnejši sistem, ki naj bi bil zasnovan na samoupravni osnovi. Slovensko gradivo se razlikuje samo po tem, da temelji na dopolnitvah in izboljšavah pokojninskega sistema, zvezno gradivo pa predlaga popolno spreminjanje celotnega zakona. Javna razprava je pokazala, da ni potrebno iskati novih oblik, ko pa so stare še zelo uporabne. Potrebne so torej le dopolnitve in izboljšave sistema. Glede značaja pokojnine pa sta oba predloga soglasna. Pokojnina je socialno-ekonomska kategorija, ki je odvisna od ekonomskih pogojev.«

Glede starostne meje, ki šteje danes med osrednja vprašanja pokojninskega zavarovanja, danes še ne moremo zapisati nekega takega, kar bo v prihodnje gotovo držalo. »Absolutizacija starostne meje je na moč dvomljiva...« je poudaril na seji Jože Tavčar. »Nedvomno pa je, in s tem se strinjata obe gradivi, da to ni 35 oziroma 40 let. Slovensko gradivo za razliko od zveznega sploh ne dopušča možnosti predčasne upokojitve. V pokojninskem sistemu pa je treba zagotoviti možnost samo-

stojne odločitve upokojenca, da gre predčasno v pokoj ob zmanjšani pokojnini. Predvidene so posebne pravice za generacije, ki so stopile v delovno razmerje pred drugo svetovno vojno...«

Predsednik komisije Rudi Bregar je razpravo o predlogu za spremembo in dopolnitve sistema pokojninskega zavarovanja zaključil z ugotovitvijo, da je gradivo zrelo za javno razpravo, morali pa bi pripraviti še osnovne izračune. Če teh izračunov sindikat ne bo pravočasno prejel od republiških forumov, je poudaril predsednik Rudi Bregar, jih bo pripravil stro-

kovni sodelavci sindikata.

Naj ob tem dodamo, da je Jože Tavčar na seji obrazložil predlog sprememb in dopolnitve sistema invalidskega zavarovanja. Posebej je opozoril na dejstvo, da je odstotek invalidsko upokojenih žensk dvakrat večji kot odstotek moških. Prednjačijo predvsem tekstilne delavke. Jože Tavčar je poudaril, da bi morala komisija na eni izmed svojih prihodnjih sej spregovoriti tudi o tem problemu.

O stališčih iz razprave o nadaljnjem razvoju otroškega varstva v Sloveniji in o predlogu za smotrnejšo ureditev porodniškega dopusta v primeru prezgodnjega poroda, o katerem je bilo govora na seji komisije za življenjske in delovne razmere republiškega sveta ZSS, bo mo poročali v naslednji številki našega lista.

A. U.

### V CELJU O LETOVANJU DELAVCEV

## PRIZADETI SMO!

Kakšen bo vpliv republiškega zakona o prispevku na sredstva skupne porabe?

»Delovne organizacije bodo bržkone zmanjšale nadomestila za dopust in prizadeti bodo delavci,« nam je rekel Edo Gaspari, ki pri celjskih sindikatih vodi komisijo za rekreacijo, družbeno prehrano, otroško varstvo, standard in stanovanja, ko smo se z njim pogovarjali o letovanju celjskih delavcev.

»Veliko sredstev dajemo v Celju za oddih, rezultat pa je majhen. Letovanje delavcev je še vedno potisnjeno na stranski tir,« je naš razgovor začel Edo Gaspari. »Tega ne trdim na pamet. V Celju smo v osemindesetih delovnih organizacijah izvedli anketo, kako in kje letujejo naši delavci. Anketirani smo 7 podjetij, ki imajo manj kot 100 zaposlenih, 18 s 500 delavci, 9 tovarn s 1000 delavci in 4 delovne organizacije, kjer dela več kot 1000 ljudi.

Zeleli smo izvedeti, koliko zaposlenih je bilo na oddihu izven Celja. V 15 delovnih organizacijah nam tega odgovora niso mogli dati, v osemih podjetjih je letovalo manj kot 30% delavcev, prav tako je v osemih delovnih organizacijah letovalo od 30 do 50% delavcev, v 5 tovarnah več kot 50% in samo v dveh podjetjih več kot 80% vseh delavcev!

Kam hodijo naši delavci letovat? Približno tri četrtine na morje, 8% v planine, 1% v zdravilišča in 2% anketiranih letujeta v tujini.

Približno polovica delavcev letuje v počitniških domovih podjetja, kjer delajo, druga polovica pa gre na dopust po lastni presoji. Ta odstotek se ujema s podatkom, da ima približno polovica vseh anketiranih delovnih organizacij lasten počitniški dom, polovica pa ne. Naši delavci tudi najraje letujejo v počitniških domovih svoje delovne organizacije, 26% se jih bolj ogreva za taborjenje, 3% delavcev najraje letuje v zasebnih sobah, 10% delavcev pa vseeno kje, le v hotele ne mara nihče, ker so zanje predragi!

### V POVPREČJU 300 N-DIN NADOMESTILA

»Kako visoko nadomestilo za letovanje pa dobivajo delavci?« nas je zanimalo.

»V 4 podjetjih dobivajo delavci do 100 N-dinarjev, od 100 do 300 N-dinarjev v 16 delovnih organizacijah, od 300 do 500 N-dinarjev v 7 tovarnah, več kot 500 N-dinarjev v dveh, v 9 podjetjih pa nam na to vprašanje niso odgovorili.

Spraševali smo tudi za višino regresa, ki ga podjetja dajejo za svoje delavce. Izvedeli smo, da v osemih podjetjih dajejo do 100 N-dinarjev, v petih do 300 N-dinarjev, v 6 tovarnah do 500 N-dinarjev, v 19 delovnih organizacijah pa na vprašanje niso odgovorili.

»Ali je ta regres stalen, ali je vsako leto znova določen?« smo vprašali.

»Stalen je samo v 6 podjetjih, v 25 delovnih organizacijah pa ga vsako leto sproti določilo, v treh tovarnah na to vprašanje niso odgovorili.

Očitno je torej, da tudi pri nas — kot v vsej Jugoslaviji — sistem razdeljevanja nadomestil ni izdelan. Od 95 delovnih organizacij v Celju v 16 primerih regresov sploh ne dajejo! Med podjetji, ki nimajo regresov, so 3 vzgojne ustanove, 2 prometni organizaciji, eno industrijsko podjetje ter ena obrtna delovna organizacija. Nadomestilo za dopuste pa so s statutom uredili samo v Cinkarni in v Tehno-mercatorju.

»Kaj ste še ugotovili in kakšen je praktičen pomen anket?«

## Umestna pobuda

Komisija za mednarodne stike je sklenila predlagati republiškemu sindikalnemu svetu, da bi naj v Sloveniji ustanovili poseben fond, ki bi služil za financiranje kulturnega, zabavnega in športnega življenja ter rekreacije naših delavcev, zaposlenih v tujini. Ne samo da zdaj v republiki namenimo sila skromna sredstva v te namene, razdrobljena, kot že so, ne zagotavljajo niti najbolj primerne niti dovolj učinkovite pomoči našim delavcem v tujini pri organiziranju njihovega prostega časa. Po zamisli naj ta sklad ustanovijo vsi zainteresirani družbeni dejavniki v republiki: sindikati, zavodi za zaposlovanje, socialno zavarovanje, banke, delovne organizacije in drugi. Vsako leto naj bi prispevali v sklad nekaj sredstev, upravni odbor sklada pa bi z njimi gospodaril in bi vnaprej pripravljenem programu financiral kulturno, zabavno in športno življenje naših delavcev v tujini.

»Letovanje delavcev je potrebno. VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije je dal pojmu rekreacije in oddiha nove dimenzije. Mi pa vemo, da pri nas letuje pre malo delavcev, in vemo, da to ni prav. Število delavcev, ki letujejo, je v zadnjem letu celo močno upadlo v pre nekateri delovni organizaciji in je le malo kolektivov, kjer je letovalo več delavcev.

»Kje so po vašem mnenju vzroki za to?« smo vprašali.

»Predvsem ni v delovnih organizacijah nikogar, ki bi se z letovanjem poklicno ukvarjal in tudi kapacitete počitniških domov so premajhne, domovi pa so preveč zaprtega tipa. Ne domišljamo si, da bodo nekdo letovali vsi delavci, vseeno pa z razmerami še zdaleč ne moremo biti zadovoljni,« je odgovoril Edo Gaspari.

### V CELJU PROTESTIRAJO

»Na kakšen način pa name-ravate vzpodbuditi delavce, da bodo hodili letovat?«

»Ne vem! V Celju smo že na predsedstvu občinskega sindikalnega sveta izrazili svoje ogorčenje zaradi novega zakona, ki je obdavčil sklade skupne porabe. Poudarili smo, da Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije ni zadosti ostro protestiral proti sprejemu tega zakona, ki je v popolnem nesoglasju z resolucijo VI. kongresa ZSJ o letovanju delavcev. Kopicno načrtov imamo za poživitev rekreacije delavcev, kako pa bo po novem z denarjem, še ne vemo. Za gotovo vemo le to, da ga bo manj!

V Celju nameravamo posvetiti veliko skrb izletništvu, letovanju, ja boljše organiziranost in izkoriščenost počitniških kapacitet pa bomo organizirali skupno recepcijsko službo. Organizirati pa moramo tudi boljše propagandno službo,« je zaključil Edo Gaspari.

MATJAZ VIZJAK

## MNENJA IN STALIŠČA

# Retroaktivnost v naši zakonodaji

Splošno pravno načelo civiliziranih narodov, ki ga lahko zasledimo v številnih mednarodnih deklaracijah o človekovih pravicah, je prepoved retroaktivnosti zakonov in drugih predpisov. Ta princip določa, da zakoni lahko urejajo pravna razmerja edino za bodočnost. Torej se z zakoni ne morejo določati nobene obveznosti za nazaj.

Naša ustava obravnava to načelo v 154. členu. Tako določa v prvem odstavku omenjenega člena, da »predpisi in drugi splošni akti ne morejo imeti učinka za nazaj«. Kljub tej načelni odločbi prvega odstavka pa ustava že v drugem odstavku istega člena pravi, »da se sama z zakonom lahko določi, da imajo posamezne njegove določbe in na podlagi takih določb izdani predpisi učinek za nazaj«. Z drugimi besedami povedano: pravilo, ki ga ustava določa v prvem odstavku 154. člena, razveljavlja že takoj v naslednjem odstavku istega člena. Absolutna prepoved retroaktivnosti velja po tretjem odstavku 154. člena ustave edino glede sankcij — in sicer za gospodarske prestopke, prekrške in kazniva dejanja!

Problem ne bi bil tako pomemben, če ne bi bilo toliko naših zakonov retroaktivnih, tako da lahko že govorimo o ogroženih pravni varnosti tako delovnih organizacij kakor tudi občanov. Uveljavitev retroaktivnosti v določeni družbi namreč pomeni konec pravne varnosti in s tem zaupanja v trdnost

in trajnost zakonov.

Kot pravnik poskušam vsaj v večji meri slediti razvoju naše zakonodaje. Omenjene misli so se mi porodile ob prelistavanju naše zakonodaje v letu 1968. Z razočaranjem sem namreč ugotavljal, koliko naših zakonov je retroaktivnih in kakšen udarec pomeni to za našo socialistično zakonitost. Naj naštejemo nekaj konkretnih primerov:

● Temeljni zakon o prispevkih in davkih občanov je doživel pomembne spremembe v mesecu avgustu 1968. leta. Gre predvsem za to, da lahko republike samostojno določajo davčno osnovo za celo leto nazaj, tako da občan meseca avgusta, ko je bil zakon sprejet, ni mogel vedeti, ali bo čez nekaj mesecev, to je ob koncu leta, plačal več ali manj davka kot prejšnje leto. To je v nasprotju s 16. členom istega zakona, ki jasno in precizno določa, da se višina prispevkov oziroma davkov ugotavlja po predpisih o osnovah in stopnjah, ki so veljale na dan 1. januarja tistega leta, za katero se obveznost ugo-

tavlja. Isti člen dalje določa, da imajo predpisi o osnovah in stopnjah prispevkov oziroma davkov lahko učinek za nazaj edino tedaj, če so za zavezance ugodnejši. Konkretno, naš republiški zakon o prispevkih in davkih občanov je sedaj dejansko ugodnejši za zavezanca. Vendar bi bil lahko tudi manj ugoden, saj je zakonodajalec v zveznem zakonu dopustil možnost, da lahko republike predpišejo kakršnekoli davke za nazaj. Na koncu je v glavnem ostalo pri starih davčnihah, vendar je bilo med ljudmi precej nervoznosti, saj se dolgo časa ni moglo vedeti, ali bo treba plačati davke že na dohodek 15.000 novih dinarjev letno. Smisel predpisa, da se davke določa v začetku leta, je v tem, da občan že januarja izračuna, kakšen davek bo plačal decembra in da temu primerna s svojim dohodkom gospodarji. Razumljivo je, da je omenjeni 16. člen štivil pravno varnost občana.

V omenjenem zakonu je tudi določeno, da se davek na tovorna cestna in priklopna vozila plačuje že od 1. julija leta 1968, čeprav je bil zakon izdan šele v avgustu. Groba retroaktivnost!

● Zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu je določil, da imajo lahko občani za opravljanje tovrnega prometa samo tovrnjake z nosilnostjo do pet ton. Na takšen način so morali vsi občani, ki so pred uveljavitvijo te zakonske spremembe kupili tovrnjak s šestimi tonami, pustiti tovrnjak

Na 10 cicero

● VIDEM DOBREPOLJE

V 20 letih obstoja je lesno Industrijsko podjetje »Stolar-na« Videm-Dobropolje doseglo lep napredek. Čeprav usmerje- ni v proizvodnjo galanterijskih izdelkov, torej izdelkov, ki so jih mnoga lesno predelovalna podjetja v Sloveniji opustila, so v »Stolarni« vendarle uspeli doseči, da danes izvažajo na tuja tržišča že kakih 90 odstotkov svoje proizvodnje. Cene, ki jih dosegajo na tujih tržiščih, kajpak niso najbolj ugodne, vendar je kolektivno »Stolarne« uspelo v zadnjih letih nekoliko povečati osebne dohodek in del sredstev nameniti tudi za sklade. Zato v »Stolarni« zdaj resno razmišljajo o tem, da bi se modernizirali, razširili proizvodnjo in poveča- li izbor drobnega pohištva, po katerem je na tujih tržiščih še vedno precejšnje povpraševanje.

vd

● ŠENTJUR

Obrtno podjetje modna konfekcija »Moda« se bo zdru- žilo s podjetjem »Toper« iz Ce- lja. »Moda« je že nekaj let ko- operant »Topra« in se je speci- alizirala za izdelavo moških pižam. Od združitve si »Moda« obetajo možnosti za zaposlova- nje novih delavcev, možnosti za nabavo novih strojev in se- veda povečanje osebnih dohod- kov zaposlenih. Delavski svet podjetja »Moda« je že sprejel sklep, da strokovna služba pri- pravi posebno dokumentacijo za nameravano združitve.

pk

● KROPA

Na posvetovanju turističnih delavcev Gorenjske so pred- stavniki iz Kropce povedali, da se tamkajšnji kovaški muzej vzdržuje v glavnem iz vstop- nine obiskovalcev. Ta sredstva pa so veliko premajhna, da bi lahko muzej dobro vzdrževali, kaj šele da bi sredstva zadost- kovala za prepotrebna obnovit- vena dela. Predstavniki iz Kro- pce so zato zaprosili gorenjsko turistično zvezo, da bi jih pod- prla v njihovih prizadevanjih za vzdrževanje tega zanimive- ga zgodovinsko turističnega ob- jekta.

B. B.

● KRANJ

Po pravilniku o dodeljeva- nju stanovanj v Tekstilindusu rešujejo stanovanjski problem delavcev na tri različne nači- ne: z odkupom stanovanj, ki ne predvideva 15-odstotno lastno udeležbo delavca, z dodeljeva- njem stanovanj socialno ogro- ženim delavcem, ki imajo na družinskega člana manj kot 300 novih dinarjev dohodka, ter slednjič z dodeljevanjem kre- ditov za individualno gradnjo in adaptacijo. Na osnovi ogleda stanovanjskih razmer delavcev so v Tekstilindusu sestavili dve prioritetni listi, in sicer prvo za delavce, ki imajo pravico do odkupa stanovanj, in drugo za delavce, ki so kot socialno ogro- ženi po pravilniku upraviče- ni do brezplačne dodelitve sta- novanja. Ob koncu minulega leta so v Tekstilindusu ponu- dili delavcem v odkup 44 sta- novanj na 33-letno odplačilno dobo in z 2-odstotno obrestno mero.

ŠE O PRAVILIH OSNOVNIH SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

IZMENJUJEMO IZKUŠNJE

# Gre za to, da uzakonimo posebnosti, ne pa da pozabljamo nanje

Na letošnjih občnih zborih sprejemajo osnovne sindikalne organizacije pravila o svojem delovanju. Na žalost nekatere na ta način, da osnutek pravil osnovne sindikalne organizacije, ki ga je izdelala skupina strokovnih sodelavcev republiškega sindikalnega sveta, enostavno prepisujejo z vsemi alternativami vred, ne da bi upoštevali posebne razmere, značilne za vsako delovno organizacijo. Ta napaka je posledica neodgovornega kampanjskega dela nekaterih sindikalnih vodstev, ki hočejo, da na občnih zborih, ki bi naj bili končani do 1. januarja, osnovne organizacije tudi že sprejmejo svoja pravila.

V republiškem odboru sindi- kata gradbenih delavcev smo se odločili za drugačno pot. Naj- prej je komisija za organizacijo in kadrovska vprašanja sama razpravljala o osnutku, nato pa je na osnovi te ocene in pred- logov razpravljalo o osnutku predsedstva republiškega odbora, ga ponovno kritično ocenilo in se zavezalo za to, da ga je treba prilagoditi posebnim raz- meram, ki so značilne za delo osnovnih sindikalnih organizacij v gradbeništvu in industriji gradbenega materiala. Skupini najbolj odgovornih sodelavcev v predsedstvu republiškega od- bora je bila poverjena naloga, da pripravijo konkreten predlog dopolnitev in sprememb prvega osnutka pravil, tako da bi bilo na tej osnovi mogoče organizi- rati širši posvet s predsedniki osnovnih sindikalnih organizacij nekaterih večjih podjetij.

Šele sedaj, ko smo vse to opravili, pričakujemo, da se bo razvela bolj zavzeta razprava; ne samo o formalni strani pravil, ampak o osnovnih vpraša- njih organizacije in delovanja sindikata v sleherni delovni or- ganizaciji. Samo takšna razpra- va o problemih sindikata v pod- jetju nam tudi lahko zagotavlja, da pravila o delovanju osnov- nih sindikalnih organizacij ne bodo ostala mrtvo besedilo.

Dosedanja razprava o pravi- lih osnovnih sindikalne organi- zacije je poudarila posebno na- slednja vprašanja:

● kako zagotoviti enotnost delovanja celotne sindikalne organizacije od osnovne do vrha;

● kako usposobiti sindikal- no organizacijo, da bo lahko prevzela pobudo in da bo delo- vala kot enakopravni partner v samoupravnem in družbenem dogovarjanju;

● kako zagotoviti povezavo s članstvom v delovnih enotah v tujini;

● kakšne naj bodo nove oblike in metode delovanja osnovne sindikalne organizacije v podjetju, pri čemer zasluži največjo pozornost konferenca.

Prvemu osnutku pravil upravi- čeno zamerimo to, da hote ali nehoti zastopava vlogo in po- ložaj strokovnih oziroma posebnih sindikatov, kot da je ta or- ganizacijska smer manj po- membna za osnovne sindikalne organizacije. V statutu Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je bil sprejet na VI. kongresu, je do-

volj jasno, čeprav načelno re- čeno, da se organizirajo člani sindikata v dveh smereh, to je proizvodno in teritorialno. Toda pri uresničevanju tega načela v praksi se pojavljajo mnogi pro- blemi. In menim, da je izredno slabo to, da onosa med sindikati in Zvezo sindikatov in osnovni sindikalni organizaciji nismo v celoti razčistili. Tako na različ- nih ravneh zasledimo v takšni ali v drugačni obliki poskuse uveljavljanja najrazličnejših osebnih konceptov o organizira- nosti članstva v dveh smereh, ki stvari ne razrešujejo, ampak jih samo zapletajo. Dokler od- nosa med sindikati in Zvezo sindikatov ne bomo ne le orga- nizacijsko, ampak tudi vsebinsko do konca opredelili, s tem pa tudi opredelili odgovornost posameznih vodstev sindikalnih organizacij, toliko časa ne mo- remo pričakovati polne učinko- vitosti sindikalne organizacije kot celote. In to vprašanje je posebej aktualno sedaj, ko se postopno konstituira institucija samoupravnega in družbenega dogovarjanja.

Posebno pomembno vpraša- nje za osnovne sindikalne orga- nizacije je, kako izoblikovati svojo organizacijo in pravila de- lovanja, da bi bila v samoupra- vem in družbenem dogovarjanju kos izredno odgovornim nalo- gam, ki se postavljajo pred ce- lotni sindikat. V pravilih je tre- ba jasno opredeliti postopek, ki ga mora izvajati osnovna sindi- kalna organizacija v samo- upravnem in družbenem dogo- varjanju, odgovornost posamez- nikov in vodstev v takšnem samoupravnem delovanju pa tudi odnos osnovne sindikalne orga- nizacije do višjih vodstev in in- stitucij, ki kot enakopravni partnerji dajejo pobude za sa- moupravne in družbene dogo- vore.

Posebnost pravil osnovnih sindikalnih organizacij v grad- beništvu je v tem, da morajo jasno opredeliti odnos vodstva in osnovne organizacije sindi- kata kot celote do članstva, ki je na delu v delovnih enotah v tujini. V tem primeru namreč danes lahko zasledimo mnoga neresena vprašanja: status član- stva, plačevanje članarine, in- formacije, delitev dohodka in drugo. O vsem tem pa mora imeti sindikalna organizacija jasna stališča in tudi v pravilih zapisano, kako se ta stališča uresničujejo.

Prav gotovo bi naredili veli- ko napako, če ne bi ta čas, ko pripravljamo pravila osnovnih sindikalnih organizacij, globlje razmišljali o sodobni organiza- ciji in metodah dela v sindikatu. Predlagana konferenca sindika- ta v podjetju, ki povezuje več osnovnih sindikalnih organi-

zacij, zasluži prav gotovo veliko pozornosti. V sindikatu gradbe- nih delavcev je bila ta pobuda povsod sprejeta brez pridržkov. Razvile pa so se razprave, kako naj bo konferenca organizirana, kakšen status naj ima in kako naj deluje. Večina je proti temu, da bi bila konferenca nekakšen razširjen sindikalni od- bor podjetja, pač pa meni, da mora imeti mnogo širši sestav in polna pooblastila, da sklepa o najpomembnejših vprašanjih, ki zadevajo položaj delavcev v proizvodnji, ter da se naj zato sedanjí sindikalni odbor pod- jetja spremeni v predsedstvo konference. Torej v njen izvršil- ni organ. Glede tega, ali naj bo- do člani konference izvoljeni za dve leti ali naj se za vsako kon- ferenco znova volijo delegati, ki bodo najbolje znali razpravl- jati in zavzemati stališča o pro- blemih, ki so na dnevnem redu, so nekoliko različna stališča. In bo tako praksa pokazala, kaj je najbolj prav.

Vsekakor je treba upoštevati, da bo potreben daljši čas, da bomo prišli do res kvalitativnih pravil osnovnih sindikalnih or- ganizacij. Upoštevati velja tudi to, da še nimamo statuta Zveze sindikatov Slovenije, ki bo prav gotovo tako ali drugače vplival na vsebino pravil osnovnih sin- dikalnih organizacij. Poleg tega pa smo pred kongresom sindi- kata gradbenih delavcev Jugo- slavije, ki bo sprejel nov statut, upoštevajoč spremembe statuta Zveze sindikatov Jugoslavije. Vse to pa bo moralo dobiti svoj odraz v dokončni formulaciji pravil osnovnih sindikalnih or- ganizacij.

LOJZE CAPUDER

## Skrajšanje pokojninskega staža po hitrem postopku?

(Nadaljevanje s 1. strani)  
loča o tem, kdaj in pod kakš- nimi pogoji bo odšel v pokoj.

KAJ PRAVIJO V ZVEZNEM IZVRŠNEM SVETU?

V zveznem izvršnem svetu, čigar mnenje je nedavno povedal tovariš Marko Bulc, poudarja- jajo, da bi bilo v januarju težko izvesti hiter postopek glede skrajšanja pokojninskega staža. Kar zadeva zvezni izvršni svet — je dejal tovariš Bulc — le- ta kot odgovoren organ pač ne more priti pred zvezno skupščino brez točnih podatkov in jasnih izračunov. Ker pa te podatke in izračune že dlje pripravljamo, je možno, da se bo v januarju v zvezni skupščini vseeno razprav- ljalo o delovnem stažu in o za- htevi sindikatov.

Ko je razlagal stališče zvez- nega izvršnega sveta, je Marko

Bulc dejal dalje, da bi morali kot najvažnejše še naprej obdr- žati 60 oziroma 55 let starosti kot pogoj za upokojitev. »Stri- njamo pa se s sindikati, da za- radi generacij, ki so bile zaposle- ne pred vojno in ki so živele in delale v težkih razmerah, ki so preživele vojno in njene težave ter na svojih ramah nosile bre- me povojne obnove in izgradit- ve moramo omogočiti predčas- no upokojitev, pred dosegom 60 let starosti. Vprašanje je samo, pod kakšnimi pogoji naj bi omo- gčili to predčasno upokojitev.«

Kot kaže torej tudi v ZIS delno sprejemajo predloge Sve- ta ZSJ, ne strinjajo pa se z nje- govo zahtevo, da bi znašala po- kojnina pri skrajšanem delov- nem stažu 75 % pokojninske os- nove.

»Čaka nas naloga — je de- jal Marko Bulc, — da ocenimo, koliko bi morali zmanjšati po-

kojninski odstotek pri predčasni upokojitvi. Sedaj pripravljamo nekaj različnih predlogov: da bi pokojnina s 55 leti starosti in 35 leti delovnega staža znaša- la morda 70 % pokojninske os- nove, ali pa 68 oziroma 65 % po- kojninske osnove. Koliko naj bi znašala takšna pokojnina, je se- veda odvisno od finančnih sredstev, ki bodo na voljo. Če bi predlog ZSJ takoj sprejeli, bi nam bilo samo v letu 1969 potrebnih dodatnih 40 milijard S-dinarjev. Pokojninski skladi niso enako bogati v vseh repub- likah. Na Hrvaškem, v Sloveni- ja in v Črni gori imajo ti skla- di velike primanjkljaje, med- tem ko so razmere v preostalih republikah ugodnejše.«

Po mnenju Marka Bulca bi morda bilo potrebno, da že se-



SANACIJA  
LETALSKEGA PODJETJA  
ADRIA-AVIOPROMET

## Nova krila, novi obeti za »AA«

Spomladi bo podjetje »AA« dobilo dve novi reaktivni letali tipa Douglas DC 9, od kate- rih bo lahko vsako spre- jelo po 110 potnikov

Ljubljansko letalsko pod- jetje »AA« se je, kot kaže, iz- kopalo iz težav.

S tremi letali tipa DC-6B je lani opravilo 4500 ur komerci- alnih poletov in ustvarilo 20.579.842,99 novih dinarjev prometa, od tega za 1.646.387 dolarjev poletov. S tem pro- metom bo podjetje plačalo lani zapadle obveznosti in ustva- rilo blizu 1.500.000 N-dinarjev za sklade. Na osnovi bilance po- prisilni poravnavi in lani ust- varjenih sredstev je podjetje »AA« sanirano in je vrednost njegovih oshovnih sredstev in čistega dohodka iz lanskega poslovanja višja, kot so obvez- nosti podjetja.

Sorazmerno uspešno poslo- vanje »AA« v minulem letu pa je povezano z naravnost dra- matičnim bojem celotnega kole- ktiva za sanacijo in za mo- dernizacijo flote.

● Vse delo v minulem letu je v »AA« opravilo 83 zapo- slenih in od tega je le 6,5 po- sadk ter 27 delavcev v tehnični bazi podjetja.

● Za primerjavo, naj nave- demo, da je predlansko leto podjetje »AA« zaključilo s 5528 urami komercialnih poletov s 15 posadkami, 57 delavci v teh- nični bazi ter skupno zaposle- nimi 183 delavci.

Ze te številke izpričujejo, da je bilo leto celotnega, lahko bi rekli maloštevilnega kolek- tiva »AA« v minulem letu zelo naporno. Še poseben napor za dosežene rezultate pa so vlo- žile posadke letal in celotno tehnično osebje: pri 4500 urah komercialnih poletov v minu- lem letu je bilo na letalih manj okvar in tudi manj za- mud kot leto poprej!

Najbolj razveseljiva novica iz slovenskega letalskega pod- jetja »AA« je prav gotovo ta, da bosta že spomladi na leta- lišču Brnik pristali dve reakti- vni letali tipa Douglas DC-9, kajti sedanjí trije štirimotor- niki tipa DC-6B so za sodoben potniški promet na charterskih poletih že zastareli. O tem pri- ča podatek, da bo lahko »AA« z novima le »loma letno opravi- lje več prometa kot prej s štiri- mimi, oziroma tremi klasičnimi letali, ki so dosegla maksimal- no hitrost le 400 km na uro.

Torej se slovenskemu letal- skemu podjetju »AA« obetajo nova krila in nove razvojne možnosti. Podjetje »AA« je namreč v času prisilne uprave ves čas iskalo primerne poslo- vne partnerje, končno pa mu je takega partnerja uspelo dobiti in »AA« se mu bo v najkraj- šem času tudi priključilo. Od tedaj naprej bo Adria avioopre- met posloval kot samostojna poslovna enota s svojim obra- čunom, s sedežem v Ljubljani in s tehnično bazo na Brniku.

v garaži ali pa ga nekako prodati. Predpis je seveda retro- aktiven: ko je občan kupoval šeststonski tovornjak, ni bilo predpisa, ki bi omejeval privatni tovorni promet glede na tonsko nosilnost.

Za marsikoga je bil to seveda hud udarec. Svoje prihranke je vlagal v nakup tovornjaka in po veljavnih predpisih kupil vozilo; tedaj pa čez noč ga ne sme več uporabljati. Če bi zakonodajalec hotel, da ta predpis ne bi bil retroaktiven, bi moral določiti jasno in precizno, da spremembe ne zadevajo tistih občanov, ki so tovornjake kupili pred uveljavitvijo tega predpisa. Potemtakem bi samo v bodoče, po uveljavitvi pred- pisa, ne smeli več kupovati tovornjakov z nosilnostjo nad pet ton.

● Retroaktiven predpis, ki je precej prizadel delovne or- ganizacije, je zakon o kreditnih poslih s tujino. Šlo je za sporni 31. člen zakona, ki je že na sklenjene posle delovnih organi- zacij s tujino apliciral nekoliko manj ugoden devizni obračun, kot je bil prejšnji. O tem spornem 31. členu je celo tekel po- stopek za presojo ustavnosti pred ustavnim sodiščem Jugo- slavije. Ustavno sodišče je predlog za presojo ustavnosti za- vrnilo kot neutemeljen. V obrazložitvi svoje odločbe pa ustavno sodišče navaja, da splošna družbena korist opravičuje retro- aktivnost, če je ta korist tako velika, da je močnejša od pravne varnosti.

Polpnomna jasno je, da je ustavno sodišče predlog za pre- sojo ustavnosti zavrnilo, saj predpis (31. člen) sploh ni proti-

ustaven. Kot smo že povedali, naša ustava retroaktivnost uza- konjuje, tako da jasno noben retroaktiven predpis sploh ne more biti protiuustaven!

Pojem splošne družbene koristi, na katerega se sklicuje ustavno sodišče v svoji obrazložitvi, seveda določa v vsakem konkretnem primeru, ko je retroaktiven predpis izdan, sama zvezna skupščina, ko izdaja zakone. Ustavno sodišče sploh ne more presojeti, ali je splošna družbena korist podana pri po- sameznem zakonu. Zato je tudi popolnoma nesmiselno, da se na ta pojem sklicuje v obrazložitvi svoje odločbe. Gre namreč za to, da se pojasnijo pravo bistvo stvari: ustavno sodišče bi lahko samo čisto preprosto dejalo, da predpis kljub retroakti- vnosti ni protiuustaven, ker ustava retroaktivnost uzakonjuje.

Pomanjkanje prostora ne dovoljuje, da bi izčrpnje obrav- navali še nekaj drugih primerov retroaktivnih zakonov. Po- udariti pa je potrebno predvsem to, da je naša socialistična zakonitost grobo kršena z vsakim retroaktivnim zakonom. Retroaktivnost in zakonitost sta namreč dva pojma, ki se medse- bojno izključujeta. Po mojem mnenju pa je pravna varnost občana ter delovne organizacije najosnovnejše načelo same so- cialistične zakonitosti. To pomeni, da ne more biti nobene druge »splošne družbene koristi«, ki bi bila večja od pravne varnosti občana in delovne organizacije. Glede na to bi naša ustava samo pridobila na svoji demokratičnosti in humanosti, če bi retroaktivnost dosledno in v celoti prepovedala.

Anton Podgoršek, dipl. pravnik

PETER STOJANOVIC

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, izdaja CJP De- lavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. no- vembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK

Naslov uredništva in uprave, Ljubljana, Dalmatinska ul. 4, poštni predal 813/VI telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani. Št. NB 501-1-901, de- vizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486. — Po- samezna številka stane 50 N-par — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6.50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poština plačana v gotovini — Tisk in ključje CJP »Ljudska pravica« Ljubljana



Pogovarjali smo se z (od leve proti desni): glavnim direktorjem GIP Ingrad Celje dipl. inž. VITALOM MLEJNKOM, tehničnim direktorjem dipl. inž. HENRIKOM ČMAKOM in ekonomistom LUDVIKOM ARNUŠEM

Z RAZGOVORA S PREDSTAVNIKI GRADBENO INDUSTRIJSKEGA PODJETJA INGRAD

# Škodljive zavore

Za celjsko gradbeništvo je značilna razdrobljenost gradbenih zmogljivosti, med njimi pa oster boj za sorazmerno tesno gradbeno tržišče. To ima svoje pozitivne strani, še več pa negativnih. Ostre tržne razmere sicer dvigajo poslovno gradbenih podjetij in jih spodbujajo k izboljšanju ekonomičnosti, nikakor pa ni mogoče doseči v takih razmerah tolikšne akumulativnosti, da bi lahko izdatneje poskrbeli za višje osebne dohodke in za večje naložbe v razširjeno reprodukcijo.

V gradbenem industrijskem podjetju INGRAD ob teh problemih, ki so sicer značilni za celotno slovensko gradbeništvo, omenjajo še nekatere druge, med njimi sedanje pogoje kreditiranja in nekatera nerazrešena in zelo občutljiva vprašanja pri izvozu gradbenih zmogljivosti.

## OSNOVNI PROBLEM JE NEUREJENA KREDITNA POLITIKA

»Slovinci razpolagamo s skromnimi finančnimi možnostmi,« je načel jedro problema direktor podjetja Ingrad dipl. inž. Vital Mlejnik. »Močne finančne zmogljivosti so osredotočene v Beogradu. Do tega denarja, ki se je zbral iz vseh republik, je težko priti in ga v obliki kreditov spet preliči v republike. Če pa se nam posreči dobiti kredite, potem jih moramo drago plačati. Obresti pogosto presegajo vsako razumno mero in resno bi lahko načeli vprašanje socialističnih poslovnih odnosov.«

Na kredite pa je Ingrad življenjsko navezan. Direktor inž. Vital Mlejnik in drugi sobesedniki — inž. Henrik Čmak, vodja tehnične službe, ter oec. Ludvik Arnuš, vodja analitične službe, so to dokazali na izkušnjah. Polovico ali dve tretjini financira investitor, ostanek pa kreditirajo izvajalci — gradbeni podjetja. Pri sedanji akumulativnosti, ki niha v Ingradu komaj med 5,6 do 7,5%, in ob minimalnih skladih je težko naprti kreditiranje gradbeni delovni organizaciji. In vendar se kreditiranje v Ingradu ne morejo ogniti. V to jih silijo tržne razmere. Zato niso redki primeri, ko kreditira Ingrad investitorja z milijonskimi in večmilijonskimi zneski.

K rednim kreditom prihajajo še zahteve skoraj vseh investitorjev po oročanju sredstev, kar pa presega finančne zmogljivosti podjetij in predstavlja nov problem v poslovanju gradbenih podjetij. Pri licitacijah v zadnjem času ne odločajo več proizvodne zmogljivosti in na cene objekta, temveč v pretežni meri ponujeni krediti ali obljubljeni oročena sredstva.

## USPEŠNE POSLOVNE SPREMEMBE

V Ingradu pripravljajo mesečno bruto bilance. Vsak mesec vedo natanko za svoj gospodarski položaj, pravočasno zavirajo vse stroške, ki bi jim utegnili omajati planirano ravnovesje.

»V zadnjih letih smo uspeli doseči boljši neto produkt,« razlaga njihovo poslovanje Ludvik Arnuš, vodja analitiške službe, »in precejšnji del ostanka dohodka vložiti v poslovni sklad. Na ta način smo tisti del poslovnega sklada, ki ga uporabljamo za obratna sredstva, v zadnjih letih povečali tudi do 20%. Kljub temu pa doslej zbrana sredstva ne zadoščajo za kreditiranje in za pokrivanje gradnje za trg. S financiranjem gradnje za trg je izkoriščen praktično ves lastni finančni potencial in so na tak način potrebni podjetju krediti v tolikšnem obsegu, kolikor jih podjetje nudi investitorjem. Teh možnosti pa doslej ni bilo.

Povečanje finančnega potenciala dosežemo z naslednjim ukrepom: v prejšnjih letih smo

najprej poskrbeli za raven osebnih dohodkov in šele nato za sklade podjetja. Sedaj ravnamo nasprotno. Z letošnjim planom predvidevamo potrebna sredstva za razširjeno reprodukcijo v osnovna in obratna sredstva, medtem ko večemo izboljšanje osebnih dohodkov na izboljšano ekonomičnost. Tak način spodbuja prizadevanja vseh članov kolektiva za boljšo storilnost, boljšo ekonomičnost in za uspešnejšo poslovnoost.

Nizki osebni dohodki, ki nasploh najbolj prizadevajo gradbene kolektive, pomenijo enega osrednjih problemov tudi v celjskem Ingradu. V občini so med gradbinci na vrhu in znašajo njihovi povprečni osebni dohodki približno 740 N-dinarjev, s terenskimi dodatkom pa približno 880 N-dinarjev. Zaostajajo pa za mnogimi drugimi gradbenimi podjetji z drugih področij. Nizki osebni dohodki gradbenih delavcev skrivajo v sebi vse sedanje poslovne in tržne razmere v gradbeništvu. Na račun nizkih osebnih dohodkov delavcev se krešejo realne cene na licitacijah. Zato pravijo v Ingradu, da bi morali tudi na tem področju napraviti red in dolgoletno besedovanje o rešitvi tega problema uresničiti v praksi. Predlagajo, da bi na licitacijah izločili najvišje in najnižje ponudnike, izvajalca pa bi izbirali v sredi. To bi prisililo izvajalce, da bi svoje ponudbe bolj realno kalkulirali. Tako bi tudi premaknili z mrvice točke težnje po realnem vrednotenju dela, kot ga je predlagal republiški odbor sindikata gradbenih delavcev in ga v Ingradu v celoti podpirajo.

Boljša točka gradbeništva je tudi nizka stopnja mehanizacije. »Podjetje ostane premalo sredstev za naložbe v moderno tehnologijo,« pravi dipl. inž. Henrik Čmak, vodja tehnične sektorja. »Vsi lepi načrti za modernizacijo se ustavljajo na pol poti. In vendar je pogoj za uspešen razvoj gradbeništva sodobna tehnologija, ki jo je mogoče razviti z moderno strojno opremo. Na ustrezni stopnji opremljenosti pa je možno razviti tudi zdrave konkurenčne odnose.«

## POTREBNO JE SODELOVANJE NA VSEH STRANEH

Ingrad je pravočasno ugotovil, da je domači trg pretesen za vse gradbene zmogljivosti. Svoje zmogljivosti je ponudil tudi na inozemskem trgu.

»Izvoza se lotevamo previdno,« pravi direktor dipl. inž. Vital Mlejnik. »Za svarilo so nam nekatera podjetja, ki so svoja prva dela zaključila z izgubo. Nekaj poslov smo že sklenili, za nekatere grejemo železo. Toda pri tem se srečujemo, podobno kot drugi gradbinci, s številnimi problemi, ki jih sami v kratkem času ne moremo razvozlati. Posebne težave so z

davčnimi predpisi v inozemstvu. Pogrešamo pomoč v navseh, denimo naših predstavništev v inozemstvu, ki bi nam in celotnemu našemu gospodarstvu prihranili s svojim sodelovanjem precej truda, skrbi in dohodka.«

Mnoga vprašanja, ki smo jih načeli v Ingradu, ponujajo sama po sebi vprašanje, kako združevati zmogljivosti in doseči večje poslovno sodelovanje. Celjski gradbinci so že pred desetimi leti občutili tako potrebo, saj je prav Ingrad nastal po združitvi šestih manjših podjetij. Ta koncentracija gradbeništva pa je bila kratkotrajna. Vnovič so se kot gobe po dežju razrasla gradbena podjetja; zadnja leta jih je več kot kdaj koli poprej.

Z večanjem števila gradbenih podjetij pa se povečuje tudi potreba po poslovnem združevanju in sodelovanju, poudarjajo v Ingradu. Prav tako bi večjalo razmisliti, so dejali, o izdelavi regionalnega načrta razvoja gradbeništva, s katerim bi uskladjili ponudbo in povpraševanje. Morda bi prav na ta način pospešili integracijske procese.

I. VRHOVČAK

KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC

# Zakaj razlike?

(Nadaljevanje s 1. strani)

ekonomski napredek in za razvijanje socialističnih družbenih odnosov, to je za nadaljnjo revolucionarno preobrazbo družbe. Prevladala je torej zavest o nujnosti blagovno tržnega gospodarstva na sedanji stopnji našega razvoja, ker le-ta intenzivira gospodarsko, razvija pravo in spodbuja poslovno, to je prizadevanja za zvišanje proizvodnosti dela, za racionalizacijo, za večjo ekonomičnost itd.

Toda logika zakona vrednosti povzroča — če je ne obvladujemo — tudi deformacije. Zato smo na kongresu sklenili, da bomo v prihodnje še bolj uveljavljali načelo solidarnosti in medsebojne pomoči ter ga vgrajevali v sistem družbeno ekonomskih odnosov kot eno njegovih osnovnih komponent. Ob načelu delitve po delu bomo torej vgrajevali v sistem tudi elemente delitve po potrebah oziroma elemente enakomernejšega zadovoljevanja osnovnih potreb na posameznih področjih družbenega standarda. Taki odnosi so sedaj le delno uveljavljeni v dejavnostih, kot so izobraževanje, zdravstvo, socialna zaščita itd., morajo pa postati vse pomembnejši dejavniki integracije samoupravne družbe in njene enotnosti.

● nesorazmerje med akumulacijsko sposobnostjo gospodarstva in potrebami po intenzivnem gospodarskem napredku;

● gospodarjenje v razmerah delovanja zakonov blagovnega gospodarstva in privajanja rezultatov dela ne po »individualno vložnem delu«, temveč po »družbeno priznanem delu« in tržišču;

● monopolni položaj posameznih organizacij združenega dela, skupnih organizacij ali dejavnosti;

● neustrezni družbeni ukrepi, s katerimi se ustvarjajo ekonomsko neutemeljene razlike v pogojih gospodarjenja;

● deformacije, ki spremljajo naš gospodarski in družbeni razvoj itd.

In kar je najpomembnejše: na kongresu so delegati opozorili na trdoživo, ponekod še močno zakoreninjeno miselnost, da bi naša današnja družba že lahko postala družba popolne enakosti, če bi se za to le odločili. Razumljivo, da so se komunisti na kongresu opredelili ne za ustvarjanje iluzij o uspešnosti uravnolovskega preseganja neenakosti, marveč za nadaljnji družbeno-

# »Vedeti moramo, kaj želimo doseči!«

Na vprašanje DE odgovarja Srečko Rajh, direktor Elektro Celje

Sedanja, umetno povzročena razdrobljenost elektro gospodarstva nasploh in distribucije električne energije povsem razumljivo vpliva na zelo različna stališča o tem, kakšen naj bi bil praktičen pristop k integracijskim procesom. Medtem ko v ekonomsko bolj trdnih podjetjih poudarjajo prednosti tehnološko-tehničnega povezovanja, se drugi kolektivi v prvi vrsti zavzemajo za izenačevanje pogojev gospodarjenja, šele potem pa tudi za izoblikovanje tehnološko-tehnično čim bolj zaokroženega organizma. Ta razlika v mnenjih in izhodiščih za zdaj predstavlja glavni kamen spotike, zakaj tako počasi napredujejo priprave za integracijo elektrodistribucijskih podjetij v naši republiki.

Težko je presojati o tem, kdo ima bolj prav. Verjetno pa bo resnica nekje v sredini. K temu navaja tudi doslej edino skupno stališče vseh distributivnih podjetij v naši republiki, naj bi se namreč povezala v združeno podjetje elektro distribucije, znotraj katerega bi potem hitreje in lažje usklajevali sedanje razlike v stališčih in ekonomskem položaju včlanjenih partnerjev.

Potem ko je v prejšnji številki našega lista o prednostih tehnološko tehnične integracije elektro distribucije spregovoril direktor Elektro Kranj, dipl. inž. Milan Križnar, tokrat dajemo besedo direktorju podjetja Elektro Celje, tovarišu Srečku Rajhu, ki bo pojasnil še »drugo stran medalje« integracije elektro distribucije.

## ZAKAJ SE ENKRAT OD ZAČETKA?

»Morda se motimo, vendar imamo vtis, da sedanje razprave o integraciji pomenijo samo ponovitev razgovorov iz leta 1963, ko je bila uveljavljena sedanja organizacija elektro gospodarstva. Ali je naša ugotovitev točna, ali pa menite drugače? In drugič: če je točno, da šele zdaj razmišljamo o mnenja in stališča, o katerih leta 1963 ni mogla biti izrečena končna beseda, zakaj je tako?«

»Osnovni vzrok, da danes ponovno razpravljamo o integraciji elektro distribucije, vidim v tem, da leta 1963, ko je bila takšna možnost, tega nismo storili. Vendar tega niso bili krivi kolektivi elektro gospodarstva, marveč zunanji dejavniki, ki so predpisali še danes veljavno razdelitev elektro gospodarstva na samostojna proizvodna, prenosna in distribucijska podjetja.

Sicer pa po mojem mišljenju namen integracije v distribucijo ne more biti toliko v ekonomskem izkoriščanju enotnega elektro gospodarstva sistema — za razliko s proizvodnjo in prenosom električne energije takega sistema v distribuciji tudi ni, oziroma je omejen na manjša območja — temveč gre

predvsem za odpravljanje razlik v ekonomskem položaju med posameznimi sedanjimi distribucijskimi podjetji. Te razlike pa spet predstavljajo posledice neskladja med enotnimi cenami električne energije na razdelilnem omrežju z ene in različno strukturo porabe električne energije ter objektivno različnih stroškov poslovanja z druge strani. Seveda so v distribuciji važne tudi tehnične in tehnološke prednosti integracije. Vendar združevanje na tem področju ni problematično, saj naša podjetja glede tega že zdaj dokaj tesno sodelujejo in so v ta namen že pred leti, tudi ustanovila lastno poslovno združenje.«

## ZA ENAKE POGOJE GOSPODARJENJA!

»Zagovorniki tehnološko-tehnične integracije pojem izenačevanja pogojev gospodarjenja trenutno definirajo s tem, da bi vsi v enotni ali v združeno podjetje vključeni kolektivi morali razpolagati najmanj z sredstvi za enostavno reprodukcijo. Vaše mnenje o tem?«

»Čeprav primerjalni izračuni kažejo, da bi podjetje, ki ga vodim, po teh računih samo pridobilo, mislim, da bomo o

teh zadevah morali bolj in podrobneje razmišljati. Vsem dosedanjim razpravam navkljub naša stališča glede integracije niso v vsem enotna. Medtem ko ekonomsko močnejša podjetja poudarjajo tehnično-tehnološke prednosti povezovanja, v drugih kolektivih, med katere sodi tudi Elektro Celje, razmišljamo predvsem o ekonomskih straneh predvidene integracije.

Dejstvo namreč je, da so bile enotne cene električne energije na razdelilnem omrežju v Sloveniji kalkulirane na povprečni realizaciji in na povprečnih stroških ter akumulaciji vse distribucije v naši republiki. Zato ne more biti krivda nekega območja, če zaradi strukture porabe in predpisanih cen dosega slabše rezultate v primerjavi z drugim območjem, kjer je struktura ugodnejša. V praksi namreč to pomeni, da nekateri kolektivi brez večjih lastnih zaslug ustvarjajo več kot drugi, ki pa tega niso sami krivi. Te razlike med poslovnimi enotami so tudi znotraj sedanjih podjetij, jih pa več ali manj uspešno razrešujemo s sistemom notranje delitve.

Očitno torej je, da je uspešnost integracije distribucije odvisna predvsem od tega, kako hitro bomo razčistili pojme in stališča o vzrokih in o koristnosti povezovanja, ki bi moralo — po mojem mišljenju — temeljiti predvsem na jasno opredeljenih ekonomskih razmerah znotraj novega podjetja.«

## RAJE BOLJ POČASI, Vendar TEMELJITO

»Kako pa naj bi, po vašem mišljenju, uspešno razrešili vso to, očitno zelo zapleteno problematiko?«

»Ne bi mogel prerokovati, kako bomo na koncu uspeli razrešiti vsa ta vprašanja, zdaj pa se mi, da je pot do skupnega cilja zaradi različnih stališč, pogojenih zavoljo velikih razlik v materialnem in organizacijskem stanju sedanjih podjetij, lahko samo postopno. Seveda pa mora biti ta postopnost konstruktivna, tako da bi na koncu le pripeljala do najboljših oblike integracije.

Narobe bi bilo, če bi nekdo od zunaj predpisoval najbolj primerno obliko organizacije naše dejavnosti. Vemo namreč, da nobena povojna reorganizacija elektro gospodarstva, ki je zajela tudi distribucijo, ni pripeljala do želenih rezultatov. V letu 1963 vsiljena organizacija elektro gospodarstva to samo potrjuje. Preprečila nam je namreč, da bi mnoga vprašanja tehnološko-tehničnega značaja lahko začeli razreševati že takrat, ne pa da to počenjamo danes, ko bi se morali angažirati predvsem za probleme v zvezi z modernizacijo in avtomatizacijo poslovanja.

Menim, da je potrebno te stvari odkrito povedati, saj se je v javnosti ustvaril napačen vtis, da je vseh težav krivo samo elektro gospodarstvo in da bodo te same po sebi razrešene že z integracijo.

Izkoriščam priložnost, da izrazim tudi željo nas vseh, ki smo zaposleni v elektro gospodarstvu. Za uspešno poslovanje naše dejavnosti morajo namreč tudi družbeni dejavniki prispevati svoj delež. Od njih je odvisna rešitev mnogih vprašanj, kot denimo kvalitetna sprememba tarifnega sistema in tarif za električno energijo, dalje ureditev financiranja razširjene reprodukcije v distribuciji in elektro gospodarstvu nasploh, ukinitve komunalnega statusa distribucijskih podjetij, ki ovira nadaljnjo tehnološko organizacijo distribucije na širšem področju in izven občinskih meja. Ne nazadnje pa gre tudi za sprejem predpisov o tehničnih in komercialnih pogojih za dobavo električne energije, kar sedaj tudi otežkoča poslovanje z našimi odjemalci.

Za uspešno razrešitev problemov v elektro gospodarstvu in posebej v distribuciji električne energije moramo torej opraviti svoje naloge vsi, vsak pa najprej na svojem področju! MILAN GOVEKAR

KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC

# Scotch- gart prti so in jih ni!

Več bralcev je v uredništvu našega lista vprašalo, kje so zdaj tisti imenitni prti podjetja Tekstilina, s katerih polito vino ali kavo in omake samo zbršiš, pa so spet čisti in smo jih pred kakim letom toplo priporočali vsem zaposlenim ženskam.

Poizvedovanje po trgovinah in odgovor proizvajalca javno posredujemo, da si bodo bralci na jasnem, kako je s scotch-gart prti, z njihovimi proizvajalci in posredniki.

## Odgovor komercialistke v Tekstilindusu:

»Scotchgart prtov imamo ogromno na zalogi. Če jih po trgovinah ni, vprašajte trgovce, zakaj jih ne nabavijo. Pricakovali smo boljšo prodajo, zato smo jih veliko naredili.«

Odgovori štirih prodajalk v samopostrežni trgovini Prehrane, Ljubljana, Cigaletova ulica:

Prva: »Scotchgart prti? Kakaj, da pogledam. Če jih ta teden, ko sem bila odsotna, niso dobili, jih nimamo.«

Skupaj sva odšli k polici z belimi prti po 33,60 N-din.

Jaz: »Cena bi nekako ustrezala scotchgrtu, se vam ne zdi?«

Ona: »Ne vem, po čem so, ampak tile prti že dve leti ležijo tule.«

Druga prodajalka: »Scotchgart? Po televiziji sem poslušala reklamo zanje. Ne verjamem, da smo jih kdaj prodajali.«

Tretja in četrta prodajalka za scotchgart še nista slišali...

Vodja oddelka za metrsko blago v Modni hiši, (trgovini ki jo je uredila slovenska industrija):

»Imamo kvadratne scotch-gar prte v izmeri 1,30 m. Po 33 din jih prodajamo, dobite pa lahko tudi scotchgart na metre po 37 N-dinarjev. Nadprti? Ne, teh pa nimamo.«

Predstavnica oddelka za metrsko blago v Na-ma:

»Imeli smo scotchgart, pa ga je zmanjkalo. Zakaj ga komercialca ne nabavi, ne vem. Kvadratni prt 1,30 x 1,30 m je stal 33,40 N-dinarjev. Metrskega premazanega blaga nismo imeli.«

Poklicali smo ponovno Tekstilindus, tokrat direktorja:

»Scotchgart na metre? Ne vem zanj, mi ga ne delamo. V samopostrežni trgovini Prehrane najbrž ne prodajajo teh prtov, ker jih zavijamo v polivinilaste vrečke in opremimo z napisli. Navadne damastne prte prodajajo po 34 dinarjev? Mi trgovini prodajamo scotch-gart prte po 24,40 N-din, po deset skupaj — za gostinska podjetja — pa celo po 23,90 N-din...«

Torej: če scotchgart prtov in nadprtov ni po trgovinah, bo treba pokukati komercialiste grosističnih in detajlističnih trgovskih hiš, zakaj jih ne nabavijo.

Prevelike stare zaloge damastnih prtov ne bi smele biti ovira, če smo potrošniki prve violine trgovine. Da bi se pa mi branili scotchgart prtov, če stanejo natanko toliko kot navadni, nas ne bo nihče prepričal.

Scotchgart nadprti v izmeri 80 cm x 80 cm po tovarniški ceni 11,20 N-din in po 10 skupaj 10,10 din pa nam po vsej verjetnosti zato niso dostopni, ker so za trgovce — prepočeni...«



## PREIZKUŠENO

### OLAJŠAJTE SI LIKANJE

V vseh večjih trgovinah že dobite »Mi-mi« podlogo za likanje, ki vam bo olajšala delo in vas rešila skrbi, da ne bi z prevročim likalnikom zasmodili blaga.

»Mi-mi« podlogo položite naravnost na mizo, in sicer tako, da bo gladka, metalizirana stran zgoraj, vrh nje pa razgrnite oblačilo, ki ga nameravate zlikati, ne da bi ga navlačili. Prva faza likanja bo torej prihranjena. Skrajšal pa se bo še čas dejanskega likanja, ker metalizirana podloga odbija toploto in tako oblačilo hkrati lika z obeh strani.

Likanje pa »Mi-mi« podloga tudi poceni. Zaradi toplotnega odboja namreč likalnika ni treba tako močno greti kot pri likanju s tkano podlogo.

Raztresene, površne ali nezkušene likarice pa bodo morda »Mi-mi« podlogo zato najbolj cenile, ker se jim obla-

čila ne bodo več zasmodila, niti izgubala pod prevročim likalnikom.

Naš poskus: blaga iz lesne volne, položena na »Mi-mi« podlogo, prižgana cigareta ni

prežgala. Ostalo je takšno kot prej.

Likalne podloge »Mi-mi« izdeluje Tekstilna tovarna Prebold in jih prodaja trgovski mreži po 17,50 N-din, v prodaji na malo pa so precej dražje, cene se sučejo okoli 30 N-dinarjev.

### UNIVERZALNA KRPA

Pred časom so naši dnevniki prinesli novico o krpah, ki požirajo prah. Seve, uvoženo novico, ker so tovrstne požiralce prahu iznašli v tujini.

Takšne čudežne živobarvne krpe izdeluje že tudi naša Tekstilna tovarna Prebold iz 100% kardiranega bombaža.

Magnetic, kakor se imenuje krpa, vsrkuje prah in ne dopušča, da bi se dvigal, četudi brišemo zelo prašno pohištvo. Hkrati ga polira in mu vrača lesk.

Krpe lahko enako učinkovito uporabljate za loščenje

obutve in torbic. Proizvajalci jih priporočajo celo za loščenje parketa.

Ker Magnetic temeljito čisti, se seveda hitro maže, ima pa to odliko, da krpo zlahka operete. Mlačna voda in malo detergenta, to so vse priprave za pranje. Krpo zdrgete, splaknete, posušite in že je spet na red za delo. Po takšnem pranju ohrani vse omenjene odlike.

Tekstilna tovarna Prebold prodaja Magnetic po 6 N-dinarjev, vi pa boste za krpo odšteli približno 10 dinarjev.

## TEKSTILNA INDUSTRIJA V OČEH TRGOVCA

# »NAS NAJ POSTAVIJO ZA KONTROLORJE!«

Govori Vinko Tabernik, poslovodja ljubljanske Manufakture

Od novega leta sem je v poslovalnici Manufakture nasproti nebotičnika takšna gneča, kot da bi blago zastoj delili. Razprodaja vleče. Prodajalke so vnovčile več kot 60.000 metrov 50 do 70% pocenjenega pikeja, popelina in drugih vrst lažjega blaga, največji magnet pa je češki kamgarn brez napak, ki velja 68,60 N-din meter. Kdo je blago pocenil in zakaj?

»Vsake toliko časa tovarne pocenijo blago,« mi je na vprašanje odvrnil Vinko Tabernik, poslovodja Manufakture, »razprodajajo poskusne vzorce, za katere se trgovska mreža ni ogrela, ostanke izvoznega blaga, največ pa je defektnega blaga.«

»Če ste ga od oktobra prodali že 60.000 metrov in ga imate še kakih 20.000 metrov na zalogi, bi rekla, da tekstili ne pazijo preveč na dobro kakovost tkanin. Videla sem cele bale močno defektnega pikeja...«

»Tudi sam se čudim, zakaj tkalke ne ustavijo strojev, ko opazijo napake. Če jih same ne vidijo, bi jih morali videti medfazni kontrolorji. Z razprodajo defektnega blaga še proizvodni stroški niso pokriti, za sklade ostane čista zguba.«

»Od katerih tovarn pa dobite največ pocenjenega izmečka?«

»Poslovna zamera ni priložljiva, zato jih poimenuje ne bom naštel. Tudi v Sloveniji so, še več pa jih je drugod. Malomarnost, gola malomarnost. Blago včasih ni niti sortirano niti zvito, kakor je treba.«

Na policah v svoji skromni pisarnici za poslovalnico ima poslovodja Tabernik večje in manjše kose metrskega blaga, ki so ga kupili kot 2 ali 5% defektnega, v resnici pa je veliko bolj pokvarjeno.

»Deklaracije so poglavje zase. Na kilograme včasih ne bi mogli prodati blaga, ki je deklarirano kot 40% defektno. Proizvodno vodstvo bi moralo bolj paziti na te reči.«

»Imate v mislih samo defektno blago in sortiranje ali še kaj drugega?«

»Če sodim po izkušnjah našega podjetja in predvsem po svojih izkušnjah, ima tekstilna industrija več slabih strani. Vzemimo na primer vzorčenje. Na modnih sejnih prikazujejo tovarne krasne vzorce, objublajo da bo vse, kar je razstavljeno, naprodaj. Kupci navalijo k nam, mi smo pa pravnih rok. Kolikokrat sem, na primer, lani odšel v MTT prosit, naj že vendar dajo kaj blaga, ki so ga razstavljali na januarskem modnem sejmu, a maja in junija nisem še ničesar dobil, šele v juliju so mi dali nekaj malega. Z drugimi tovarnami nimam boljših izkušenj. Zda se izgovarjajo, da niso dobili pravočasno ustrezne preje, zdaj povedo, da razstavljenega vzorca ne morejo serijsko izdelovati — skratka, vedno je kak izgovor. In potem na primer naši volnarji deset let skupaj mečejo na trg

vsaj 85 dinarjev za meter. Zelo lahko ga bomo prodali, ampak prodaja domačega volnenega blaga bo zaostajala.«

»Toda takšna pocenitev detajlistom najbrž ne zmeša računov. Več blaga prodate, če je poceni in tako finančni plan vseeno realizirate?«

»Finančni efekt je enak, ampak kako naj ob takšni politiki uvoznikov in grosistov detajlisti naročamo v naših tovarnah večje količine blaga? Obratnih sredstev imamo premalo in s povprečno 18% maržo se ne da veliko narediti. Nekaterih zalog ne moremo sami občutno pocenjevati. Interne razprodaje so Manufakturi lani znižale obračunsko maržo na 9,9%. Več ni v naših močeh.«

»Kakšne spremembe gospodarskega instrumentarija bi predlagali za sanacijo razmer?«

»Poslovne morale se ne da izboljšati z gospodarskim instrumentarjem, prizadevanje pa bi spodbudila sprostitev cen. Trgovci že vemo, da ne moremo enakega blaga, kot ga ima sosednja trgovina po 3 din, prodajati po 5 dinarjev. Volnar, ki menja desen za kamgarn ali izboljša surovine, pa je za povečani trud kaznovan — novi kamgarn mora prodajati po stari ceni oziroma tako kot drug, slabši proizvajalec... Sedanja politika cen daje potuho slabim proizvajalcem in mrtvi prizadevnosti. Nič novega nisem povedal. Tudi tekstilna industrija se tega zaveda; skupaj s proizvajalci smo zahtevali sprostitev cen, a nismo uspeli.«

»Morda pa ste tega krivi prav trgovci. Češki kamgarn prodajate po 68, 60 N-dinarjev. Tako poceni ga naše tovarne ne morejo prodajati.«

»Mi, detajlisti, ne pocenjemo uvoženega blaga. Uvoz in formiranje cen pri uvoženem blagu je še vedno poglavje zase. In poslovna tajna grosistov ter uvoznih podjetij. Mi o tem ničesar ne zveemo. Tale češki kamgarn, ki smo ga dobili od mariborske Veletkane, je vreden

MARIOLA KOBAL

## TEKSON ZA POMLAD EDINSTVEN USPEH V TEKSTILU

TEKSON — umetno usnje je nov proizvod TEKSTILNE iz Ajdovščine, ki je po svoji edinstveni kvaliteti in vsestranski uporabnosti presegel vsa pričakovanja. V tem proizvodu Tekstine so združene vse dobre lastnosti pravega usnja in tekstila:

- je mehko
- zračno
- lahko
- za vodo nepropustno
- se kroji, šiva, lika, pere in kemično čisti enako kot tkanine
- ni občutljiv na bencin in olje
- mehak ostane tudi na mrazu do -40° C
- zdrži temperaturo do +160° C

### ● ČUDOVIT

v klasičnih in modnih barvah, v izredno pisanem koloritu z mnogimi odtenki. TEKSON je vsestransko uporaben:

- v konfekciji oblačil, klobukov, čepic in dežnikov
- v industriji obutve, kovčkov in torbic

Po svoji nežni mehko bi tekson iz Tekstine nenadkriljivo doma in v tujini. Oglejte si kostime, plašče, torbice in klobuke iz teksona! Prepričajte se sami!

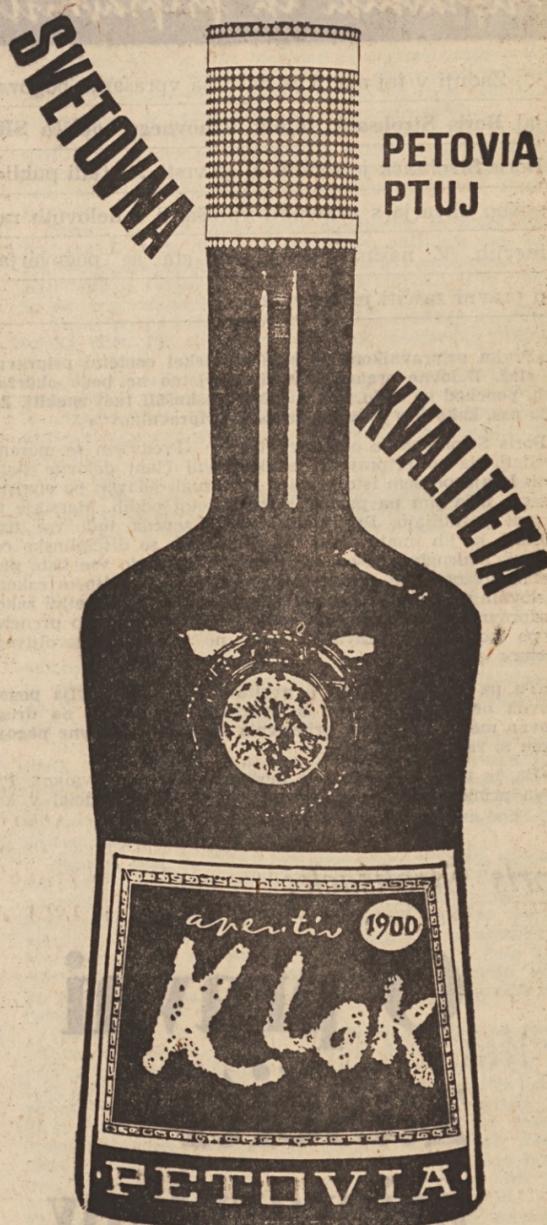
## TEKSON ZA ZIMO

PAZITE NA ZAŠČITNI ZNAK

# tekstina



TEKSTILNA  
INDUSTRIJA  
AJDOVŠČINA



ALPE ADRIA IMA ŠE PROSTA MESTA V SVOJIH POČITNIŠKIH DOMOVH

## ODLOČITE SE ZA POČITNICE NA SNEGU!

Ali ste se že odločili, kam boste šli na zimski odih?

Izvedeli smo, da ima počitniška skupnost Alpe Adria v svojih domovih v Kranjski gori, Planici in na Mežakliji še nekaj prostih mest. Da se boste lažje odločili, kje boste preživeli zimске počitnice, vam na kratko posredujemo osnovne podatke o počitniških domovih skupnosti Alpe Adria.

V Kranjski gori ima Alpe Adria dvoje počitniških domov:

● V počitniškem domu »Prilinu« bodo prišli na svoj račun tako smučarji kot ljubitelji sprehodov in izletov. Dom leži na mirnem kraju v neposredni bližini znanega »Porenčevega doma« in številnih smučarskih žičnic. Polni penzion velja tu 36 N-dinarjev.

● Hotel Alpe Adria, ki leži v centru Kranjske gore, se odlikuje po svoji udobnosti in kvalitetnih uslugah. Hotel je B

kategorije, za enodnevni penzion pa je potrebno tu odšteti 65 N-dinarjev.

● Tudi v Planici je penzion Alpe Adria — Vila Gorenjka. V neposredni bližini sta dva izvira Save Dolinke, dovolj pa je tu tudi možnosti za izlete v bližnjo in daljno okolico. Smučarji imajo na voljo žičnice v Kranjski gori in v Planici. Dnevni penzion tu velja 40 N-dinarjev.

● Največ prostih mest ima Alpe Adria še v svojem visokogorskem letovišču na Mežakliji. Mežaklja ni zanimiva le za tiste, ki ljubijo mir in izlete, marveč tudi za športnike — smučarje. Penzion na Mežakliji velja 32 N-dinarjev.

V vseh domovih Alpe Adria velja popust za otroke, ki imajo za 10 N-dinarjev nižji penzion.

Naj vas ob tej priložnosti spomnimo še na nekatere ugodnosti, ki vam jih nudi počitniška skupnost Alpe Adria:

● Deset odstotkov popusta prizna Alpe Adria na penzionsko ceno tistim varčevalcem, ki bodo do odhoda na dopust plačali v šestih enakih mesečnih obrokih vsoto, ki jo nameravajo porabiti;

● Kredit dobi varčevalec, ki bo do odhoda na dopust v enakih mesečnih obrokih vplačal najmanj polovico vsote, ki jo namerava porabiti. Preostali del vsote kreditira skupnost Alpe Adria za dobo treh mesecev;

● Skupnost Alpe Adria nudi 5 odstotkov popusta tistim, ki se odločijo, da bodo privarčevano vsoto porabili za izlete, ki jih organizira skupnost. Varčevanje je treba pričeti najmanj šest mesecev pred odhodom na potovanje;

● Vsak, ki se želi vključiti v varčevanje za dopust ali potovanje, se mora vpisati pri Alpe Adria ali pri Jugobanki in ob vpisu plačati prvi obrok. Kdor privarčevanega denarja ne bo izbral za dopust ali potovanje, ga lahko dvigne kadarkoli, seveda s pripadajočimi obrestmi. Tako je omogočeno letovanje vsakomur, saj marsikdo ne more odšteti naenkrat vsega potrebne denarja za dopust ali potovanje.

## Prilagoditve in pripravnost

Zadnji v tej akciji je na naša vprašanja odgovorjal Boris Strohsack, tajnik Vrhovnega sodišča SRS. Boris Strohsack je sodnik in se vrsto let tudi publicistično ukvarja s pravnimi vprašanji o delovnih razmerjih. Z našim novinarjem sta se pogovarjala o pravni zaščiti pripravnikov.

»Prvim pripravnikom bo kmalu potekel enoletni pripravniški staž. Delovne organizacije jih verjetno ne bodo obdržale vseh, ponekod se bodo pripravnikov poskušali tudi znebiti. Zanima nas, kako je s pravno varnostjo pripravnikov?«

Boris Strohsack je odgovoril takole: »Predvsem se moramo zavedati, da so pripravniki enakopravni člani delovne skupnosti. Imajo povsem iste pravice kot drugi delavci: po enajstih mesecih dela jim na primer pripada letni oddih. Marsikje na to radi pozabljajo. Pripravniki imajo seveda tudi vse tiste dolžnosti, ki jih imajo drugi: za svoje delo so disciplinsko odgovorni. Z drugimi besedami: pripravniki imajo vse tiste pravice in dolžnosti, ki delavcem pripadajo po temeljnem/zakonu o delovnih razmerjih z dopolnitvijo, ki jo navaja temeljni zakon o pripravnikih. Ta pravi, da »delo pripravniku lahko preneha, če po končani pripravniški dobi ne pokaže zadovoljivega uspeha.«

»Tu pa temeljni zakon o pripravnikih že postavlja pogoj: delovna organizacija mora pripravnika razporediti na drugo delovno mesto, za katero pripravnik izpolnjuje delovne pogoje. Zakon to zahteva, ali ne?«

»Da, in to je v bistvu zelo močna zaščita pripravnikov. Pogledajva primer. Pravnik pripravnik je v podjetju delal v ko-

Boris Strohsack:

# O pravni zaščiti pripravnikov

mercijal in po končani pripravniški dobi ni pokazal zadovoljivega uspeha. Delovna organizacija mu mora ponuditi drugo delovno mesto. To pa ni vsako: pravniku ne morejo ponuditi delovnega mesta administrativca. Lahko pa ga razporedijo na delovno mesto npr. referenta za delovna razmerja. Temeljni zakon o delovnih razmerjih namreč pravi: »... na tisto delovno mesto, za katero izpolnjuje predpisane pogoje.« Če pripravnik ponujeno delo odkloni, ali če delovna organizacija nima takšnega delovnega mesta, pride do prekinitve delovnega razmerja. Ob napovedanem prenehanju dela pa ima pripravnik vse pravice delavca, ki jih že zagotavlja TZDR. Ima pravico do odpovednega roka in pravico, da odhaja z dela zaradi iskanja druge zaposlitve.«

»Pripravnik, ki ni uspešno opravil pripravniškega staža, lahko tudi podvomi v točnost ocene in sproži pravni spor. Kakšne možnosti ima, da bi takšen spor dobil?«

»Pripravnik mora v delovnem sporu dokazati tiste pomanjkljivosti, ki so bistveno vplivale na njegovo oceno. Denimo: pripravnik lahko ugovarja, da je bil pripravniški sistem slab, da se ga v delovni organizaciji niso držali, da ni imel mentorja, lahko pa ugovarja tudi oceni, češ da izpit ni točna slika njegovih sposobnosti. Če pripravnik to dokaže, je delovni spor dobil.«

»Če pripravnik spor dobi, v kakšnem statusu in s kakšnimi pravicami se vrne v delovno organizacijo?«

»Odgovor je zelo delikatno, ker sodne prakse še ni. Moje mnenje je takole: da bi se pripravnik vrnil v delovno organizacijo v istem statusu, tega ne verjamem. Če sodišče ugotovi pripravniku, pomeni, da je razveljavilo oceno in pripravnik izgubi ta začasni naziv.«

»Na kakšen način lahko pripravniki dokazujejo svoje trditve?«

»Najboljši pripomoček je dnevnik. Zato svetujem vsem pripravnikom, da ga pišejo, tudi če tega v delovni organizaciji ne zahtevajo. Če je pripravništvo slabo pripravljeno, naj svoje ugotovitve sprti vpišejo v dnevnik, pravno bodo bolj varni.«

»Ali menite, da so pripravniki z zakoni zadosti zaščiteni?«

»Menim, da so. Sicer pa bo nastala sodna praksa. Konkretna vprašanja zmerom zahtevajo konkretne odgovore. Načelno pa: pripravniki so po mojem mnenju zadosti zaščiteni.« je zaključil Boris Strohsack. MATJAZ VIZJAK

# Priznanje kolektivom in posameznikom

Po celoletnem spremljanju dela Izobraževalne skupnosti SRS ne bi bilo prav, če v našem časniku ne bi zabeležili tudi njene »novoletne poteze«. Izobraževalna skupnost SRS je namreč ob zaključku minulega leta prvič podelila denarne nagrade nekaterim kolektivom in posameznikom. Torej je spodbujati kvaliteto dela na tako občutljivem delovnem področju, kot sta vzgoja in izobraževanje, vsekakor tudi s tem dejanjem potrjena odločitev Izobraževalne skupnosti SRS. Na predlog Zavoda za šolstvo SRS so se odločili letošnje nagrade podeliti zavodom in posameznikom s področja posebnega šolstva, kar je zelo hvale vredno, saj so javnosti znani težki pogoji dela v tem šolstvu. Za nagrade štirim kolektivom in devetim posameznikom je letos Izobraževalna skupnost SRS lahko izdvojila 102.500 novih din, po 20 tisoč za nagradjene kolektive, da bi si lahko nabavili potrebno opremo in učne pripomočke, in po 2500 din za nagrade posameznikom. V primerjavi z vsakršnimi nagradami pri nas te številke res niso zveneče, a so obet, da bo dobro delo v bodoče tudi v šolstvu deležno moralnega in materialnega priznanja. Te nagrade naj bi postale tradicionalne.

## USPEŠNO REŠEVANJE NA VIDEZ NEREŠLJIVIH TEŽAV

Zavod za usposabljanje mladine v Kamniku se je v svojem organizacijskem in vsebinskem razvoju povzpela na prvo mesto med zavodi za usposabljanje, ki so republiškega značaja. Kot tak uživa ugled v Jugoslaviji in inozemstvu, saj je stalno deležen številnih obiskov in strokovnih ogledov, ob čemer dobiva potrebna priznanja za svoje delo. Na zavodu so uspešno razvile vse strokovne službe, ob čemer ne smemo prezreti, da je stalno prisotna skrb fizično prizadetega otroka usposobiti za življenje in delo. Kolektiv zavoda je enotno reševal številne, na videz nerešljive težave, sprejemal navse za delo, ter se zavestno odpovedoval višjim osebnim dohodkom, da si je ustvaril različne sklade v korist izboljševanja delovnih pogojev, reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev in sklada za pomoč gojencem, ki stopajo v samostojno življenje.

## IZREDNO OBČUTLJIVI ZA INDIVIDUALNI PRISTOP K UČENCEM

Posebna osnovna šola pri zavodu za revmatične in srčne rekonvalescente za mladino v Šentvidu pri Stični se je postopno razvila iz skromnih začetkov vzgojno izobraževalnega dela do take stopnje, da kvaliteto opravlja svoje naloge. Kolektiv je enoten, marljiv in strokovno uspešen, predvsem pa izredno čuteč ob individualnem pristopu

do učencev. Člani kolektiva ves čas razvoja posebne osnovne šole niso imeli lahkega dela, ker so morali premagovati razne materialne težave, skrbeti za svojo strokovno rast in kvaliteto pouka. Posebna osnovna šola je že dosegla stopnjo, da je priznana v slovenski javnosti.

## NAJUSPEŠNEJŠI MED ZAVODI ZA KOREKCIJO SLUHA IN GOVORA

V kategoriji zavodov za usposabljanje slušno prizadetih otrok je dosegel zavod za korekcijo sluha in govora v Portorožu najintenzivnejši razvoj. Kolektiv zavoda je bil kljub objektivnim težavam izredno sprejemljiv za uvajanje novejših oblik in metod usposabljanja slušno prizadetih otrok. Za zavod je v bližnji preteklosti značilno to, da je ob uvajanju verbotonalne metode izredno skrbel tudi za ustvarjanje pogojev neprestane-

ga govornega komuniciranja svojih učencev z okolico. V ta namen je zavod uspešno organiziral rejniško mrežo, s čimer je povzročil postopno odmiranje hospitalizacije teh otrok. Zavod je uspešno pristopil tudi k obravnavanju predšolskih otrok in skrbi za nadaljnjo šolanje oziroma vključevanje v delo tistih učencev, ki so uspešno dokončali posebno osnovno šolo. Delovni kolektiv je discipliniran, marljiv, strokovno uspešen in z izrednim študijem skrbi za svojo strokovno izpopolnitev.

## REZULTATI USTREZNEJŠIH DELOVNIH METOD

Vzgojni zavod v Planini pri Rakeku je v bližnji preteklosti, predvsem pa v zadnjem letu, opazneje izstopal v pogledu uspešnosti delovnih rezultatov. Omeniti je treba, da je zavod postopno uvajal nekatere organizacijske spremembe, predvsem pa uvajal novejša oblike in me-

## MED OBISKOVALCI ZAGORSKE KNJIŽNICE LANI VELIKO ŽENSK

# Ambasadorji knjige - otroci

● Lanska bera zagorske knjižnice je razveseljiva ● Ljudje so si sposodili blizu 20.000 izvodov knjig, na police so uvrstili nad 700 novih edicij, za sposojene knjige pa so iztržili 10.000 din ●

Razveseljiv in spodbuden je med drugim podatek, da so lani pridno prihajale v to osrednjo zagorsko kulturno ustanovo žen-

ske, med njimi največ gospodinje, pa tudi delavke niso bile redke gost. Vsega skupaj je med zagorskimi ljubitelji dobre knji-

ge kar okrog 1200 žensk. Kaže, da se je precejšnje število žensk odločilo za stalen obisk knjižnice z avtorji njihovih otrok. Ker so otroci začeli še bolj pridno obiskovati knjižnico — zdaj imajo namreč svoj oddelek — se matere niso mogle ubraniti prigrivanju svojega drobiža. In ker so že prišle, so si pač izbrale nekaj tudi zase. Tako so otroci nehote postali v marsikateri družini najboljši ambasadorji in posredovalci knjige staršem.

Resnično je videti, da postaja dobra knjiga malone edino razvedrilo številnih mater, gospodinje in delavk v tej zasavski občini. Za druge oblike razvedrila že skoraj ni časa. Družabnega življenja, vsaj pozimi, za odrasle skorajda ni. Tista redka gostovanja celjskega gledališča ali vokalnih in drugih skupin so sicer prijetna popestritev kulturnega življenja oziroma domačega ustvarjanja na tem področju, vendar navadno ob času, ko imajo ženske največ dela. Knjigo je moč vzeti v roke ob vsakem prostem času. Navadno ob poznih večerih, ko je opravkov konec.

Ni moč podrobno navesti, kaj vse ženske bero. Znano je, da je njihov okus zahtevnejši, kot pri moških in da skrbno izbirajo, preden se odločijo. Sicer pa imajo na voljo dobro svetlovalko, ki zna presoditi, predlagati in voditi svoje vrstnice po knjižnici. Morda ne bo odveč omeniti, da zagorsko knjižnico pravzaprav vodijo in usmerjajo ženske. Knjižničarka si je v skoraj dvajsetletnem delu na tem področju nabrala nedvomno precej izkušenj. Predsednica sveta knjižnice je ženska, pa tudi med člani tega organa upravljanja so ženske — večini. Čeprav menijo tovarišice, da bi se moški utegnili večsah bolj in temeljiteje spopasti z večim vprašanjem, kje dobiti dovolj denarja za nadaljnji napredek te kulturne ustanove, je vendarle treba ugotoviti, da zelo skrbno gospodarijo in preudarno obrnejo vsak dinar, preden ga potrošijo. Svet knjižnice si je za leto zastavil dokaj obsežne načrte. Občinski skupščini je predlagal, naj bi tej kulturni ustanovi povečali dotacijo, da bi torej letos namenili za nakup novih knjig vsaj 30.000 din. Čeprav sedemsto novih knjig, kolikor so jih na novo uvrstili na knjižne police lani, ni tako malo, so vendarle mnenja, da je to za razvoj knjižnice odločno premalo. To še posebej zavoljo tega, ker bo treba hitreje obnavljati čtivo za mladino.

MILAN VIDIC

## ŠTIPENDIJSKA POLITIKA

# SOS za matematiko in slovenščino

V koliki meri ustreza sedanja izobrazbena struktura pedagoškega kadra določilom zakona o osnovni šoli? Točen odgovor na to vprašanje je zelo koristen, da bi lahko prosvetno-kulturni zbor Skupščine SRS jasneje opredelil politiko pedagoških kadrov na področju celotne republike. Ta odgovor je potreben tudi zato, da bi izobraževalne skupnosti izoblikovale in uresničevale takšno stipendijsko politiko, ki bo dano kadrovsko strukturo na tem področju nenehno izboljševala. Tam, kjer so že doslej poznali sliko izobrazbene strukture, so nekatere temeljne izobraževalne skupnosti, npr. dravogradska, s svojo stipendijsko politiko že poizkušale, pa čeprav ob majhnih možnostih, nekaj storiti, medtem ko so ponekod drugod zaradi nepoznavanja ali pa neupoštevanja kadrovskih potreb osnovnih šol sredstva zlasti raznih stipendijskih skladov pri občinskih skupščinah premalo rabila temu namenu. Ta zadnja ugotovitev velja morda prav za Maribor. Ob vsem tem se vsiljuje še ena misel. Ta vprašanja končno ne morejo biti nezanimiva tudi za občinske odbore sindikata delavcev družbenih dejavnosti, če naj člani sindikata obravnavajo in vplivajo tudi na strokovnost dela, pri kateri se pa seveda med prvimi zastavlja vprašanje, kakšna je strokovna izobrazba zaposlenih kot prvi pogoj za boljše opravljanje strokovnega dela.

Zavod za šolstvo SRS je skupno s področnimi zavodi za prosvetno pedagoško službo zdaj pripravil podatke o zaposlenem pedagoškem kadru na osnovnih šolah. Ostanimo tokrat le pri prvem vprašanju, ki se zastavlja s tem v zvezi: v koliki meri ustreza sedanja izobrazbena struktura pedagoškega kadra določilom zakona o osnovni šoli?

Na stopnji razrednega pouka poučuje na osnovnih šolah 5416 učiteljev, od katerih ima 97 % srednjo izobrazbo. Torej je kadrovska struktura na tej učni stopnji glede na dosedanje zahteve v glavnem zelo dobra. V prihodnje pa se bo, v skladu z zahtevo po višji izobrazbi, tudi za razredne učitelje postopoma spreminjala.

Kvalifikacijski sestav učiteljev za predmetni pouk, za katerega zakon zahteva višjo izobrazbo, je neprimerno slabši od sestava učiteljev razrednega pouka. Ustrezno izobrazbo ima doslej od 4150 učiteljev, ki so poučevali predmetno, le 56 %, TAKO JE KAR 44 % TAKIH, KI NIMAJO V SKLADU Z ZAKONOM PREDPISANE IZOBRAZBE.

Zanimivo je, da najdemo najboljšo kvalifikacijsko strukturo med učitelji likovne vzgoje in gospodinjstva, katerih je preko 80 odstotkov kvalificiranih, MEDTEM KO JE ZA POUK MATEMATIKE IN FIZIKE SE VEDNO KOMAJ 36 % PRIMERNO KVALIFICIRANIH, ZA SLOVENSKI IN SROBHRVATSKI JEZIK PA TUDI KOMAJ 56 %.

Najboljšo predmetno strokovno zasedbo ima področje zavoda za prosvetno pedagoško službo Ljubljana, in sicer 63,7 %. Sledijo mu Kranj, Dravograd, Celje in Koper, medtem ko je predmetna strokovna zasedba najslabša na področju zavoda za prosvetno pedagoško službo Maribor (45), Novo mesto (44,7 %), zlasti pa na področju zavoda Murska Sobotna (29 %).

Čeprav sodi kranjsko področje med najboljše zasedena s kvalificiranimi predmetnimi učitelji, pa ima le 49 % primerno kvalificiranih učiteljev matematike, druge pa se ta odstotek giblje med 30 do 40 %, na področju zavoda Novo mesto celo le 23 %, na področju zavoda Murska Sobotna pa komaj 8 %.

Družba, katere otroke poučuje toliko učiteljev matematike in fizike ter slovenščine s pomanjkljivo strokovno izobrazbo, vsekakor ne more biti indiferentna, saj doraščajo nove generacije v času tehnološke revolucije in v času krepitve zavesti o lastni nacionalnosti. Je to možno brez dobrega znanja matematike in poznavanja kulture nacionalnega jezika? Kaže, da bi morali pri stipendiranju na pedagoški akademiji ali filozofski fakulteti ne le dati prednost tistim, ki so se ali se bodo odločili za študij matematike in slovenščine, pač pa najti tudi še druge stimulanse, da bi to kadrovsko vrzel vsaj v nekaj letih izpopolnili.



ekskluzivni modeli — plašč in obleke modnih barv v omejenem številu

## modna hiša

prodajni servisi  
Ljubljana—Maribor—Osijek



**KRATKO IN JEDRNATO**

● KOPER

**Obširen program OSS v letu 1969**

Komisija za šport pri obalnem sindikalnem svetu Koper je na prvi letošnji seji sprejela program dela za tekoče leto. Program komisije je zelo bogat in obsega vrsto novosti v dosežanju delu; predvideva pa tudi vrsto sodelovanj s sosednjimi sindikalnimi sveti kot tudi z zamejstvom.

Komisija bo v letu 1969 organizirala zimske, pomladanske, poletne in jesenske delavske športne igre; najboljše ekipe na obalnem področju iz posameznih disciplin bodo zastopale obalo na pomladanskem troboju sindikalnih svetov Nove Gorice, Koprna in Postojne, ki naj bi ga organiziral ObSS Nova Gorica, ter v jesenskem troboju, ki naj bi ga organiziral ObSS Postojna.

V program dela je vključila komisija tudi organizacijo tekmovalnih fotografov-amaterjev, skupno s Planinskim društvom Koper pa organizacijo dveh enodnevnih rekreativnih pohodov po naših planinah pod naslovom »Petdeset Koprčanov v gorah«.

Iz programa komisije lahko sklepamo, da želijo sindikati poživiti športno in rekreativno dejavnost med svojimi člani, predvsem v želji, da bi delavci koristili svoj prosti čas organizirano in dosegali pri svojem delu še boljše rezultate.

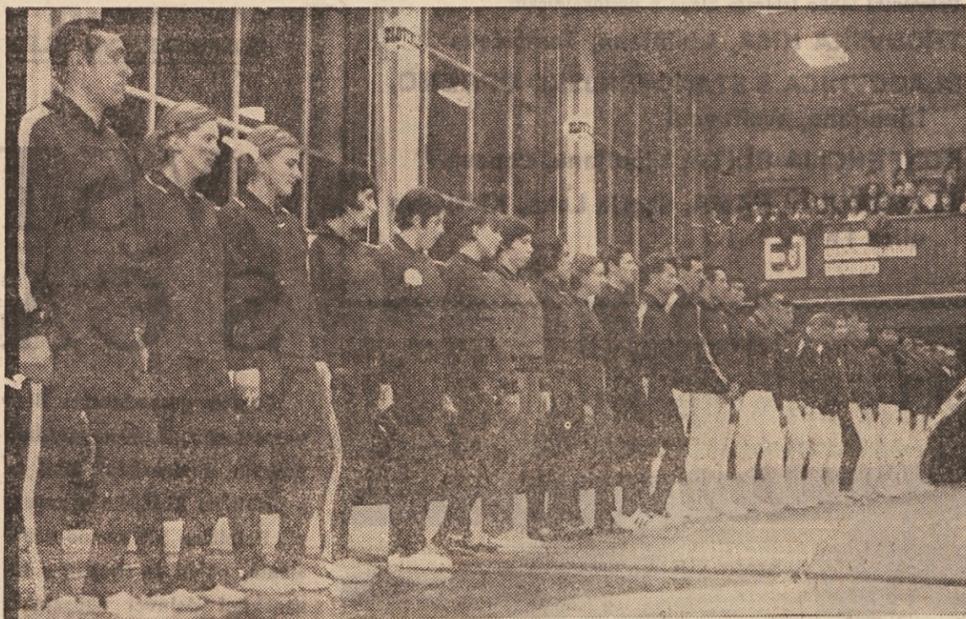
Komisija za šport OSS Koper bo seznanila s svojim programom vse sindikalne organizacije na obalnem območju. Saj je realizacija programa odvisna predvsem od aktivnosti članov sindikata. Obenem je komisija sklenila zaprositi OSS Koper za finančna sredstva v višini 15.000 din, da bi tako lahko uresničila zastavljene naloge. (kc)

● CELJE

**Spet več delavcev na dopustu**

V primerjavi z letom 1967 je bilo v minulem letu izplačanih v celjskem podjetju za PTT promet za rekreacijo manj sredstev, uspeh pa je bil kljub vsemu razveseljiv, ker so letovanja v počitniških domovih narasla za 200 odstotkov. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se je struktura delavcev, ki so šli lani na dopust, bistveno spremenila v korist delavcev z nižjimi osebnimi dohodki.

J. L.



**IDRIJA — PRVI POKALNI PRVAK JANEZ BRODNIK** — Minulo soboto in nedeljo je bilo v Idriji v novem športnem rekreacijskem centru inž. Stanka Bloudka prvo pokalno prvenstvo Slovenije v gimnastiki za moške in ženske, ki ga je organizirala revija »Gimnastika«. Oba dneva si je prireditev, katere pokrovitelj je bil STANKO MUROVEC, predsednik občinske skupščine Idrija, ogledalo nad 1500 gledalcev. To je razumljivo, saj so na tekmi nastopili najboljši slovenski telovadci in telovadke, med njimi vsi olimpijci. Prvi pokal »Gimnastike« pri moških je osvojil JANEZ BRODNIK, pred MIROM CERARJEM in MILENKOM KERSNICEM, pri ženskah pa VIDA PERIŠIČ pred MARLENKO KOVAČEVO in MAJO LABOVIČEVO. Na sliki: udeleženci tekme pred pričetkom tekmovalja. — M. Z. — Foto: A. Agnič

**TELESNA KULTURA V OBČINAH PTUJ, ORMOŽ, LJUTOMER, SLOVENSKA BISTRICA IN SLOVENSKE KONJICE**

**TUDI DELOVNE ORGANIZACIJE ZAOSTAJAJO**

Na pobudo Republiškega sveta za telesno kulturo SRS je bilo pred časom v Ptujju posvetovanje predstavnikov petih občin o doseženih uspehih in nadaljnjih akcijah za čim večjo množičnost v telesni kulturi na območju občin Ptuj, Ormož, Ljutomer, Slovenska Bistrica in Slovenske Konjice.

Razgovor sta vodila predsednik Zveze za telesno kulturo SRS Adolf Arigler ter član izvršnega odbora za telesno kulturo SRS Zoran Vapornik.

V uvodnih besedah je Adolf Arigler navedel nekaj bistvenih komponent razvoja telesne kulture na območju Slovenije v zadnjem obdobju. Predstavniki občin pa so imeli veliko koristnih predlogov za nadaljnji razvoj športa in telesne kulture. Na posvetu so prisotni tudi ugotovili, da v povezavi med republiškim in občinskimi sveti za telesno vzgojo niso bile izkoriščene vse dane možnosti za doseganje množičnosti na tem področju dela. Čeprav so bili občinski sveti za telesno kulturo deležni v obdobju gospodarske reforme široke decentralizacije v upravljanju, se je to pokazalo za nezadostno proučen korak. Z decentralizacijo v upravljanju so ostala tudi finančna sredstva zelo razgrobljena po občinah, ki s temi sredstvi niso mogle organizirati večjih prireditev. Tako v zadnjem času opažamo občutno pomanjkanje atletskih srečanj, krosov in podobnih prireditev, ki so včasih zblíževale veliko število športnikov.

Danes se na račun pomanjkanja sredstev pogosto poraja vprašanje obstoja društva ali kluba. Dogaja se celo, da se sicer nadarjeni mladi športniki

ne morejo udeleževati raznih tekmovalj, ker klub nima dovolj sredstev, da bi omogočil normalne pogoje dela in športnih srečanj.

S tako razdrobljenimi sredstvi delujejo v občinah samo posamezni klubi, v katerih aktivno dela le po nekaj ljudi, medtem ko ostali stoje ob strani. Nekoliko boljša slika je v industrijsko razvitejših krajih, kjer podpirajo posamezne vrste športov delovne organizacije iz svojih sredstev. Med to vrsto športnih dejavnosti lahko pršteamo tudi sindikalne športne igre, kjer je vključeno največje število zaposlenih. Mnogim so te igre edino srečanje s športom...

Predstavniki za telesno vzgojo v občini in republikli bi se morali zavedati, da nam bo le organizirano delo na vseh stopnjah šol prineslo uspehe, kakršne si želimo. Šele iz množice šolobveznih otrok lahko pozneje pričakujemo tudi vrsto dobrih športnikov z rezultati, ki bodo ugodno vplivali na nadaljnje vstopanje mladih v vrste športnikov.

Čas je že, da naše delovne organizacije podrobneje proučijo, kako koristno je uvajanje športne dejavnosti med člane kolektiva in kakšna je produktivnost delavcev, ki se redno ukvarjajo z raznimi športi, ter tistih, ki jim je telesna kultura deveta briga. Vsaka delovna organizacija bi morala imeti strokovnjaka, ki naj bi skrbel za aktiven odhiv vseh zaposlenih. Da bi dosegli na področju telesne kulture večjo množičnost, bo potrebno v prihodnje:

● Povečati med mladino interes za telesno vzgojo, istočasno pa pritegniti v vrste športnikov tudi starejše ljudi;

● Pospešiti gradnjo športnih objektov, predvsem v večjih krajih;

● Doseči, da bodo športni rekviziti dostopnejši glede na njihove sedanje cene.

Telesna kultura bo dosegla svoj cilj šele takrat, ko jo bodo vsi, mladi in stari, občutili za svojo potrebo in ne le kot nekaj postranskega, kot pravico posameznih društev ali organizacij. VIKTOR HORVAT

**NA OBISKU PRI ŠPORTNIKU JOŽETU HVALETU**

**»Telovadim že 61 let...«**

Jože je bil eden izmed trinajstih otrok.

Mati in oče sta delala v ljubljanski Tobačni tovarni, ko je dvanašletni Jože prvič videl telovadni nastop.

»Člani tedanjega Sokola so priredili improviziran telovadni zlet kar na križišču dveh cest nekje v Rožni dolini. Bil sem prepaden, tako lepo se mi je zdelo vse skupaj...«, mi pripoveduje Jože Hvale, ko ga obiščem v pisarni Partizana Vič, Ljubljana. »Tako je sem se odločil, da bom tudi sam prišel telovaditi. Bil sem v zadregi, kam bi se vključil. Pa je kar moja mati odločila. Dejala mi je: »Pepl, k Orlu boš šel, tam tudi telovadijo... In pri tem je ostalo. Vpisal sem se v Orla in odlej dalje se ne morem več ločiti od športa.«

Ko se je Jože Hvale vpisal v telovadno društvo, mu je bilo dvanajst let. Od tedaj dalje je posvetil svoje življenje športu. Ze 61 let vsak dan telovadi, pa tudi druge športe goji. Posebno veselje pa ima z mladimi ljudmi, katerim posveča kot telovadni učitelj še danes dober del svojega časa.

»Po dveh letih dela sem postal prednjak, leta 1920 pa sem nastopil na orlovskih tekmah v Mariboru. Med svoje največje tekmovalne uspehe vsekakor štejem nastop v Parizu, kjer sem dosegel na mednarodnih tekmah v gimnastiki prvo mesto...«

Hvale mi pokaže veliko diplomo na kateri piše nekje spodaj: Pariz, Julija 1923, kot spomin na dragocen uspeh v njegovi dolgoletni tekmovalni karieri. Med svoja največja priznanja pa danes šteje športnik Hvale Red za zasluge za narod s srebrnimi žarki in seveda Bloudkovo plaketo.



»Večino kolajni mi je med drugo svetovno vojno pobral okupator. Nekaj mi jih je kljub vsemu še uspelo ohraniti...« mi pove Hvale. Se in še bi lahko naštevali tekmovalne uspehe našega sogovornika v njegovih mladih letih, pa se raje dotaknimo njegovega življenja po letih osvoboditve.

Zima je v Sloveniji razmeroma dolga, saj traja ponekod — na primer na Gorenjskem ali Koroškem — tudi po šest mesecev na leto. Možnosti za aktiven odhiv in rekreacijo pa so v tem času omejene, saj imamo pokritih športnih prostorov zelo malo, medtem ko šteje smučanje kljub vsemu še vedno med zelo draga razvedrila.

Skratka, če lepo po vrsti pogledamo naša večja mestna središča in analiziramo današnje možnosti za rekreacijo šolske mladine in tudi ljudi v proizvodnji, potlej bomo nedvomno ugotovili, da so na tem področju naši ljudje še vedno močno prikrajšani.

Seveda, tisti ki imajo svoje automobile in poleg tega tudi dovolj polno denarnico, da lahko odštejejo vsaj enkrat tedensko potreben denar za nedeljski smučarski izlet ali morda za prijeten vikend nekje v toplicah, ti se resda ne smejo pritoževati.

Toda, kaj pa velika večina tistih, ki zaslužijo mesečno takole blizu 100 tisočakov in morajo dobesedno gledati prav na vsak dinar? Po vsej verjetnosti drži, da si ti ljudje — pa tudi njihove družine — ne morejo kdove kaj privoščiti. Se posebno, kar se tiče rekreacije in razvedrila. Res je sicer, da je pasivnega razvedrila povsod iz dneva v dan več, posebno v večjih mestih. Obenem pa

**Ne moremo se pohvaliti**

moramo povedati, da so tudi kvalitetna športna srečanja in prireditve za povprečen žep že skorajda nedostopne. Za kvalitetno športno srečanje je treba danes odšteti že najmanj tisočaka, včasih pa tudi dva ali tri.

Sicer pa bi danes radi povedali, kakšne so možnosti tistih, ki si želijo v teh dolgih in mrzlih zimskih mesecih le sem in tja poskrbeti za svojo rekreacijo, za svoj aktiven odhiv. Za primer vzemimo prebivalce mesta Ljubljane, za katere danes menimo, da so v marsičem na boljsem od tistih, ki prebivajo drugod.

Povsem drži, da ima Ljubljana nekaj športnih objektov in da so nekateri izmed njih celo zelo lepi. Vzemimo na primer halo Tivoli. Za ta objekt je družba silno globoko segla v žep in danes tu domujejo številni športniki. Seveda v glavnem tisti, ki se ukvarjajo z tekmovalnim športom, pa še zanje ni dovolj prostora. V halo Tivoli hodijo prebivalci Ljubljane tudi na rekreacijo. Zal pa so možnosti za to dejavnost tu kljub vsemu razmeroma skromne...

In medtem ko v svetu ljudje v teh mesecih na moč pridno smučajo in plavajo v toplih zaprtih kopalnicah, večina prebivalcev Ljubljane še vedno le premišljuje o tem, kako bi bilo lepo, če bi imela Ljubljana vsaj en sam pokrit bazen, ki bi bil namenjen tistim, ki ne tekmujejo, ki si želijo le zabave in oddiha... Ali na primer, kako čudovito bi bilo, če bi na Golovcu, Šišenskem hribu, Rožniku, na Smarni gori ali kjerkoli v okolici Ljubljane speljali le nekaj preprostih smučarskih vlečnic, od katerih bi vsaka veljala komaj blizu pol milijona S-dinarjev...? To res ni veliko, če pomislimo, koliko zdravega razvedrila in veselja bi s temi, razmeroma zelo majhnimi investicijami, omogočili mladini in ljudem v proizvodnji.

Resnici na ljubo moramo danes povedati, da nismo veliko napravili, da bi omogočili prebivalcem Ljubljane in okolice ceneno zimske rekreacije. Najbližje žičnice so tako daleč, da se človeku brez avtomobila in seveda dovolj denarja zares ne splača popoldne na vlak ali avto-bus, da bi se potlej lahko smučal skromno urico ali dve. Skratka, s smučanjem v Ljubljani danes ni nič, pa čeprav ne manjka snega in številnih lepih terenov, ker nihče ni pripravljen investirati v gradnjo vlečnic razmeroma skromnih sredstev, ki bi se nešteto krat bolje obrestovala, kot denar, vložen v astronomsko drage športne objekte.

Tudi plavanje, kot zimske rekreacije, danes odpada za ogromno večino prebivalcev Ljubljane, ker v Ljubljani še danes nimamo enega samega pokritega bazena, ki bi bil namenjen rekreaciji in razvedrilu.

Skratka, v zimskih mesecih so na območju mesta Ljubljane vsi tisti s povprečnim življenjskim standardom zelo na slabem, kar se tiče aktivnega oddiha. Možnosti so skromne... bržkone preskromne za ves splošni razvoj in čas, v katerem živimo.

Zato morda ne bi bilo napak, če bi v prihodnje le malo bolj premislili, v kaj bomo spet investirali družbena sredstva. Prav bi bilo namreč, da mislimo pri novogradnjah v prvi vrsti na tiste, ki so sredstva ustvarili...

A. ULAGA

**POHIŠTVO lesnina**



Spalnice, dnevne sobe, kuhinje, stoli, fotelji, kavčiči, omare vseh vrst, pisarniške, gostinske in šolske pohištvo, stline in rusikalno pohištvo

Superavtomatični pralni stroji, hladilniki in štedilniki znamke NAONIS

Neuničljiva iglana najlonska obloga za vsak pod TAPISOM SOMMER

Poslovalnice v Sloveniji: Ljubljana, Celje, Koper, Kranj, Maribor, Nova Gorica, Murska Sobota, Zalec in ostale poslovalnice v vseh večjih mestih Jugoslavije

CENTRALA: LJUBLJANA, TITOVA 51



nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo;
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje;
- za tuje kupce je v hiši menjalnica.

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka, Kidričeva ulica 1 a

OBISK V GOZDNEM  
GOSPODARSTVU BLEDEIZ ŽIVLJENJA  
DELOVNIH  
KOLEKTIKOV

# VŠTRIC S ČASOM

Gozdno gospodarstvo Bled gospodari z 28.000 ha gozdnih površin v družbeni lasti in s približno 22.000 ha v zasebni. Približno 500 stalno zaposlenih, poleti je skupno s sezonskimi delavci zaposlenih 800, ustvari 35 milijonov novih dinarjev bruto produkta. Ta osnovna značilnost njihovega gospodarjenja pa ne prikazuje verne podobe njihovega poslovanja.

NOVA STANOVANJSKA  
POLITIKA

Pravzaprav se je naš pogovor v Gozdnem gospodarstvu Bled začel pri zaposlenih delavcih. Ne po naključju. Ustrezno prehrano, z urejenimi stanovanjskimi razmerami in z osebnimi dohodki je treba olajšati težke delovne razmere gozdnega delavca. Poleg tega pa je strokovna raven gozdnega delavca danes bolj kot kdajkoli pomembna v proizvodnem procesu. Zato posvečajo v GG Bled veliko pozornost strokovnemu izobraževanju vseh zaposlenih.

Oglejmo si поблиže to plat njihovega življenja. Franc Lakota, šef organizacijsko kadrovskega sektorja pripoveduje:

»Pred dobrimi petnajstimi leti smo začeli graditi v zameno za nekdanje 'lubarice' solidne stanovanjske objekte v delavskih središčih. Skupno je prostora v naših stanovanjskih objektih za 990 delavcev. Posebno v večjih središčih so stanovanjski objekti dobro opremljeni s higienskimi in sanitarnimi napravami, z elektriko, vodovodom in z obratom družbene prehrane. Na nekaterih oddelkih krajev pa je razmere še vedno niso zadovoljive. V bližini ni vode in ne elektrike. To nam narekuje spremembo stanovanjske politike. Odločamo se, da bi poslednje delavce prevažali na delo iz stanovanjskih središč in zato še bolj pospešili gradnjo družinskih stanovanj. Doslej smo zgradili 123 družinskih stanovanj in samo v zadnjih osmih letih 78. V tem času je zaprosilo za stanovanja 146 delavcev. Polovici smo ustregli z dodelitvijo stanovanj, polovici pa s krediti za gradnjo. Z anketo smo ugotovili, kako naj na osnovi potreb zastavimo stanovanjsko politiko. Anketa nam mnogo ne pomaga, ker se dnevno pojavijo novi, nepredvideni prosilci za stanovanje. Zato je kljub prizadevanjem stanovanjski problem v celoti sila težko rešiti.«

»Eno izmed meril za življenjski standard so osebni dohodki. »Gozdni delavci zaslužijo v povprečju 931 do 990 N-din za osemurno delo,« pravi tovariš Lakota. »Poleg tega pa dobijo še poprečno 105 N-dinarjev terenskega dodatka. Pred tremi leti smo popravljali pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Tedaj smo sklenili, da je potrebno omogočiti najnižji osebni dohodek 630 N-din. Najnižje osebne dohodke pa dobiva le malo zaposlenih, in bi jih lahko prešteli na prste.«

»Časi so se spremenili,« ugotavlja tovariš Lakota in Čuk. »Delo gozdnega delavca je vse bolj samostojno. Trg terja kvaliteten les, za kvaliteto in za pomenitev proizvodnje pa je potrebna sodobna mehanizacija. Vsi ti elementi sodobnega poslovanja in tehnologije poudarjajo pomen strokovnega izobraževanja. Pri nas se tega vse bolj zavedamo. Zato smo intenzivneje začeli šolati gozdne delavce. Zbiramo mladino iz okoliških krajev in jo usmerjamo v poklicno šolo v Postojno. Organizirali smo tudi lasten izobraževalni center. Po naši sistemizaciji imamo dovolj srednjega kadra. Kljub temu se šola na različnih šolah še sedem naših delavcev. Poleg tega materialno podpiramo šolanje otrok zasebnih kmetovalcev. Za vse zaposlene pa teče nepretrgan proces izobraževanja. Za neposredne proizvajalce organiziramo tečaje in jih seznanjamo z najmodernejšimi tehničnimi izsledki, strokovni kader pa se zbira na diskusijskih sestankih, si izpopolnjuje strokovno znanje in se seznanja z razvojem moderne tehnologije.«

I. V.

## PODOBE NAŠEGA ČASA

Ekran 59. Veliko žarometov in televizijskih kamer, uprtih zaskrbljene obraze. Javna TV predstava naše sodobne nepoprednosti in človečnosti. Velik logodek.

## PRVI PRIZOR.

Glavni junak sedi visoko na esenem zaboju. Noge mu polasi binglajo v zraku.

— Vi ste nekje umetnik, kajne? resno reče sobesedniku, nekemu moškemu srednjih let. — Kakšna je vaša notranja intima?

— Ne razumem vas!

— Možaku je nerodno.

— Ko ustvarjate, vi čutite nekje en nemir, ne! Potrebno čutite po nekakšni izjasnitvi. Kaj je tisto, kar vas sili, da delate te stvari. Saj po poklicu ste čevljar, ne? Bi povedali, recimo, zdaj, ko je prilika, našim gledalcem, kakšno epizodo iz svojega življenja?

— Rodil sem se kot tretji otrok v revni družini, včasih ko je bilo življenje težko. Kar pomnim, sem trdo delal: od zgodnjega jutra do trdega

## Bela krizantema

(Trenutek »1918«)

mraka. Nenehno garanje pa ubija. Če je v človeku količjak upora zoper trdo vsakdanjost, si bo zaželel več svetlobe pri svojem delu. To, hrepenenje po lepoti...

— Aha, tovariš, vidite, pa smo se približali jedru problematike. Nekje si človek ne more kaj, ne, da ne bi začel rezljati in dobosti primitivnih kipcev. Najprej v lesu, nato v kamnu in tako naprej. Saj vem, kako to gre! Kaj pa vaša čudovita narava, ki sem jo videl zadnjič na terenu, ali ne, tudi narava vas najbolj nekje zelo občutno inspirira. In, da ne pozabim, za vse vas pravijo, da sodite v grupo največev. Kaj pa vi sami, ali se smatrate za največ ali ne?

Suh možkar srednjih let se zmede in začne polglasno jecati. Kamera se naglo okrene in zaustavi na samozavestnem, zadovoljnem nasmešku glavnega junaka »Trenutka neposrednosti« in tako ustrezno reši kulturno raven aktualnih diagonal našega časa.

## DRUGI PRIZOR.

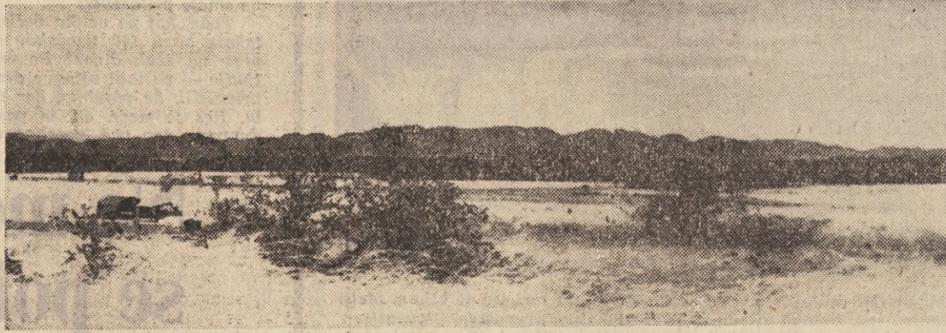
Zdaj glavni junak ne bignlja več z nogami na lesenem zaboju, ampak drži mikrofon v rokah in pravi:

— Ni prav, dragi gledalci, da se tako zelo jezite name, kajti nekje se je le zelo težko dokopati do bistva stvari, to je do človeške tragične intime. Če ljudje, ki jih intervjujamo, ljudje z naših cest in ulic, govorijo vulgaren jezik, jim tega pač ne gre zameriti. Nam gre predvsem za neposrednost, če ne že za samo presežanje danosti. Prosim, prisluhnite!

Na ekranu 59 se prikaže obraz uglednega umetnika. Naš glavni junak se spoštljivo odkalja in reče: — Vi ste, kakor nam je znano, umetnik. Ampak, zdaj ne bova govorila o tem, najbrž imate umetnosti že zdavnaj čez glavo! Govorila bova o vaši intimi. Zastavil bi vam nekje rad tri vprašanja. Prvič: Kaj bo z našo Olimpijo? Drugič: imate radi žganje in zelje? Tretjič: ali bi se šli zdaj umetnika, če bi bili še enkrat mladi?

Za vsak odgovor imate tri minute časa. Če boste odgovorili ustrezno in v roku, boste v mojih očeh dosegli tri prednosti. Prvič:

VINKO BLATNIK



Motiv z Madagaskarja

Foto: inž. Rado Linzner

NAMESTO REPORTAŽE Z MADAGASKARJA APRILA LETOS

# V AFRIKO!

(Pa ne s trebuchom za kruhom)

Te dni nas je presenetil že drugi veliki razpis Agrokombinata Emona iz Zaloga. Tokrat v Agrokombinatu Emona iščejo večje število kmetijskih strokovnjakov, ki bi naj delali na rančih na Madagaskarju. Naši inženirji in tehničarji bi naj namreč na Madagaskarju bili vodje in vodilno osebo na rančih.

Jugoslavija z Madagaskarjem nima diplomatskih stikov. Zato nas je še posebej zanimalo, na kakšen način so naši delavci prišli v stik z Madagaskarjem.

»O Madagaskarju vemo pri nas nasploh malo,« je naš pogovor začel inž. Rado Linzner, pomočnik generalnega direktorja AE. »Vemo, da je Madagaskar otok ob vzhodni obali Afrike. S tem pa se naše šolsko znanje o Madagaskarju začne in konča. Zato bi za začetek skarju: na otoku živi 7 milijonov ljudi, imajo pa kar 10 milijonov glav govede živine zebu. To je grbavo govedo, ki ga redijo v Indiji, Afriki in v toplem pasu sploh. Na Madagaskarju so pogoji za rejo tega goveda odlični, saj ne poznajo nobenih boleznih govede živine.

Seže po osamosvojitvi pa so se na Madagaskarju odločili, da bodo začeli rediti živino bolj smotrno. Prej so jo pustili, da se je sama pasla, in to je bilo tudi vse! Kolikor je v deževni dobi živina pridobila na teži, je v sušnih mesecih izgubila. Moram pa dodati, da so ljudje z Madagaskarja izredno delavni in marljivi. Socialistična vlada Madagaskarja je po osvojitvi ustanovila nešteto delniških družb — v teh ima veliko število delnic država, druge pa občina in pokrajina — ki skrbijo za živinorejo. Kmetijsko ministrstvo in ministrstvo za notranje zadeve — pri njih se tudi to ukvarja z razvojem trgovine, kmetijstva in industrije — sta naredili ustrezne študije, nakar so začeli v Evropi iskati izvajalce del.«

## PRESENETLJIVA PONUDBA

»Ali so razpisali mednarodni natečaj, na katerega se je prijavil tudi Agrokombinat?« smo vprašali.

»Ne,« je odgovoril inž. Linzner. »V Evropo so poslali posebne delegacije. Te so seveda šle najprej v razvite zahodnoevropske države. V Nemčiji in Franciji so jim dolgo izdelovali programe, tačas pa so predstavniki družbe 'SOPICOMA' izvedeli za nas. Prišli so k nam, ne da bi nas prej o svojem prihodu sploh obvestili. Mi smo jim seveda razkazali naš kombinat, oni pa so nam povedali svojo ponudbo. Za začetek bi radi imeli dva živinorejska kombinata z ustrezno mesno predelovalno industrijo, za naprej pa — bomo še videli, so rekli. Takoj so tudi povabili skupino naših strokovnjakov, da pride na Madagaskar in si ogleda razmere. Sli smo.

Nad vsem na Madagaskarju sem bil presenečen. Dosti inštitutov imajo, ki so zbrali najrazličnejše podatke o otoku. Občudovali smo to njihovo dragoceno dokumentacijo. Na podlagi te dokumentacije smo sestavili našo prvo študijo.«

»Kako so jo vaši naročniki sprejeli?«

»Nekaj mesecev pozneje, junija lani, so nas ponovno povabili na Madagaskar. Pozvali so nas, da začnemo nemudoma izdelovati študiji za gradnjo prvih dveh sistemov, tako pravijo na Madagaskarju našim kombinatom. Na Madagaskar smo poslali že prvo skupino strokovnjakov: v njej so agronomi, veterinarji, tehnologi, geologi z 'Zavoda za geološka raziskovanja' in gradbeniki Gradbenega podjetja 'Tehnika', ki bo na Madagaskarju naš kooperant. Ta skupina je zbrala vse potrebne podatke, pripravila študijo in v oktobru lani smo na Madagaskar poslali svojo ponudbo.«

## UGODNA POGODBA

»Opišite svojo ponudbo,« smo prosili.

»Odočili smo se, da bomo gradili prvi sistem na severu, drugega pa na jugu otoka. Oba bosta enaka. Ker so na Madagaskarju našo ponudbo sprejeli, bom opisal, kako bodo dela v Afriki potekala. Najprej mislimo postaviti pašne objekte, ti bodo podobni rančem v Severni in Južni Ameriki. Vsakega od obeh sistemov bodo sestavljali po trije ranči, vsak s po 30.000 hektari pašnih površin. Na ranče bomo takoj prepeljali živino, težko 200 do 240 kilogramov in jo spustili na pašo. Tam se bo sama pasla do sušne sezone, ki traja od aprila do septembra. Ta čas bomo živini dajali seno, ki ga za zdaj na Madagaskarju ne poznajo. Živina bo pridobila na teži od 130 do 150 kilogramov.

Petnajst tisoč glav govedi bo šlo v pitališča. Tam jo bomo hranili s krmo, ki jo nameravamo pridelovati na Madagaskarju. Iz teh pitališč, ki jih moramo tudi začeti graditi takoj, bomo živino pošiljali v

klavnici, ki ju bomo zgradili v obeh sistemih. Skupaj bomo na leto vzredili po 24 tisoč glav živine na vsakem od sistemov. Od tu bo meso potovalo v ZDA, Izrael, Kuwait in druge arabske države. Kam vse, to nas ne zanima, ker pač ni naša naloga, da iščemo tržišče. Gotovo pa je, da ga ne bo težko najti.«

»Kaj pa je konkretno vaša naloga?« nas je zanimalo.

»Naša naloga je: izdelati tehnološki proces za ranče, pitališča in za klavnice, zgraditi objekte in opraviti šolanje domačih kadrov. Mi smo bili namreč edini od vseh ponudnikov, ki smo bili pripravljeno izsolati domač kader. Tako bodo kmalu prišli k nam za tri mesece prvi mesarji z Madagaskarja. Učiti domače strokovnjake bo tudi dolžnost naših strokovnjakov, ki jih bomo poslali na Madagaskar. Ob vsakem našem inženirju, veterinarju in tehniku bodo stali domačini in se učili. V štirih letih in pol moramo družbi 'SOPICOMA' predati že utečeno proizvodnjo. To zahteva pogodba.«

»Kaj še pravi pogodba?«

»Naše obveznosti sem vam že povedal. Vlada Madagaskarja pa nam mora plačati pogodbeni znesek, ki znaša 27,7 milijona dolarjev ali 343 milijonov N-din! Vse drugo je naša skrb. Kar pa zadeva gradbena dela, so svojo pripravljenost za sodelovanje izrazila že mnoga domača in tuja podjetja že nekaj dni po podpisu pogodbe.«

## PRODOR NA MADAGASKAR

»Kdaj bo odpotovala prva skupina strokovnjakov v Afriko?« smo vprašali.

»Prva skupina bo šla na Madagaskar v mesecu marcu letos. Ta skupina bo začela takoj pripravljati seno. Aprila bomo začeli graditi ranče in klavnice, junija bomo poslali na Madagaskar mehanizacijo za poljedelstvo, prve živali pa bodo stopile v obe klavnici decembra leta 1970.

Naš prihod na Madagaskar je odprl pot na to tržišče še drugim slovenskim delovnim organizacijam. Povem vam lahko, da bosta na Madagaskar zagotovo šla 'Prehrana' in 'Veletekstil' iz Ljubljane,« je naš pogovor zaključil inž. Rado Linzner.

MATJAZ VIZJAK

## Ste slišali...

... da porabijo v Sentilju dnevno tudi po več kot šest kilogramov formulacij za robo naših državljanov, ki so zaposleni v tujini.

... da je na samem obmejnem prehodu v Sentilju včasih taka gneča, da stoje vozila v šestih kolonah, ob

konicah prekorači mejo tudi 90.000 potnikov;

... da smejo državljani SFRJ, ki se vračajo iz tujine, uvoziti v Jugoslavijo od 1. avgusta letos dalje gospodinjinske pripomočke v vrednosti do 1000 novih dinarjev;

... da so bili med tujimi gosti v Slovenskem Primorju v letošnjih prvih šestih mesecih na prvem mestu

Italijani, nato Avstrijci ter gostje iz Zahodne Nemčije. Precej manj gostov pa je letos prišlo k nam iz Velike Britanije;

... da so zamenjali na območju občin Koper, Izola, Piran in Sežana v letošnjih prvih šestih mesecih za 33% več deviz kot lani v istem obdobju, blaga s popustom pa so prodali za 55% več kot minulo leto;